

บทที่ 2

แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจัดตั้งขึ้นในปี 2536 ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 16 เรียกว่า "กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ต่อมาเมื่อได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 จึงได้เปลี่ยนชื่อจากเดิมเป็น "กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ"

คนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งความสามารถถูกจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และการมีส่วนร่วมทางสังคมได้โดยวิธีการทั่วไป เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญาหรือการเรียนรู้ และมีความจำเป็นพิเศษด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไปเพื่อเป็นแหล่งทรัพยากรหนึ่งทางสังคมที่รัฐบาล ใช้เป็นกลไกเพิ่มสิทธิและโอกาสให้คนพิการ ได้รับการพัฒนาศักยภาพสู่เป้าหมายการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ภาครัฐจึงมีนโยบายให้ความช่วยเหลือคนพิการด้านการประกอบอาชีพ จึงมีการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการ เป็นการเตรียมความพร้อมทางอาชีพให้กับคนพิการในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อให้คนพิการมีอาชีพและรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยจัดบริการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ การจัดบริการจัดหางาน การส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนพิการให้สามารถประกอบอาชีพได้ทั้งในสถานประกอบการและการประกอบอาชีพอิสระ โดยคนพิการที่ไม่เข้าทำงานในสถานประกอบการสามารถกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อนำมาประกอบอาชีพอิสระได้ การให้สินเชื่อแก่คนพิการในโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสทางอาชีพให้แก่คนพิการ เป็นการพัฒนาศักยภาพคนพิการให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้

ที่มาของเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประกอบด้วย เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินสทบจากสถานประกอบการ เงินบริจาค ดอกเบี้ยจากเงินกองทุน เงินส่วนแรกได้จากงบประมาณกรมประชาสงเคราะห์ที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล เริ่มแรกในปี 2536 จำนวน

25 ล้านบาท จัดตั้งเป็นเงินกองทุนสำหรับเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ ฯลฯ โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณ เพิ่มเติมเรื่อยมาจนถึงปี 2546 รวมทั้งสิ้น 180 ล้านบาท รายได้แหล่งที่สอง คือ เงินสมทบจากสถานประกอบการ (ตาม พรบ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา ที่ 17 (2) และกฎกระทรวง (พ.ศ.2537) ข้อ 1 และ ข้อ 3) ที่ไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตั้งแต่ปี 2538 ถึงปัจจุบัน เป็นเงิน 267.26 ล้านบาท รวมดอกเบี้ย และเงินบริจาคอีกจำนวน 22.07 ล้านบาท ถึงปัจจุบัน มีทุนหมุนเวียนอยู่ทั้งสิ้นรวม 449.33 ล้านบาท นับแต่กองทุนฯเปิดให้คนพิการกู้มาตั้งแต่ปี 2538 ปรากฏว่ามีผู้กู้แล้วประมาณ 50,000 ราย มีวงเงินประมาณ 1,100 ล้านบาท มีหนี้สูญเพียงร้อยละ 3% เท่านั้น ถ้านับตามระเบียบของกองทุนฯ แต่ถ้านับแบบธนาคารไม่ชำระหนี้ติดต่อกัน 3 เดือนแล้วจะมีถึง 60% จึงมีปัญหาทำให้ขาดสภาพคล่อง กองทุนฯมีการดำเนินงานใน 2 ลักษณะ คือ ให้บริการกู้ยืมเงินแก่คนพิการเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ รายละไม่เกิน 40,000 บาท ผ่อนชำระภายในระยะเวลา 5 ปี ไม่มีดอกเบี้ย และการสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ด้านคนพิการ ทั้งนี้ รายได้ของกองทุนฯ มาจากเงินงบประมาณ เงินสมทบจากสถานประกอบการที่ไม่ประสงค์รับคนพิการทำงาน ดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินบริจาค ซึ่งนับตั้งแต่ปี 2536-2549 มีเงินทุนหมุนเวียนรวม 763 ล้านบาท ในปลายปี 2548 กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องรายรับไม่พอกับรายจ่าย อันเป็นผลมาจากคนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพมีความต้องการกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้น รวมทั้งการขยายวงเงินจากรายละ 20,000 บาท เป็น 40,000 บาท ทำให้มีเงินค้างชำระจำนวนมากและต้องชะลอการปล่อยกู้ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จึงมีมติเห็นชอบให้ คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หารือกับธนาคารออมสินในการแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องของกองทุนฯ(ศิริชัย ทรัพย์ศิริ, 2549) จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้เกิดโครงการ “การสร้างระบบติดตามและประเมินผลกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” ขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและลดปัญหาสภาพคล่องในการขอกู้ยืมเงินของคนพิการ

หลักเกณฑ์การให้กู้ยืม และให้การสนับสนุนโครงการ

- การกู้ยืม ให้กู้รายละไม่เกิน 40,000 บาท ผ่อนชำระคืนภายใน 5 ปี โดยไม่เสียดอกเบี้ย ต้องมีบุคคลค้ำประกัน

- การขอรับสนับสนุนโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เน้นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน มีระยะสั้น งบประมาณไม่สูงมากนัก และมีได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณปกติ หรือจากหน่วยงานอื่น ทั้งนี้คณะกรรมการบริหารกองทุน จะจัดประชุมทุก 2 เดือน เพื่อพิจารณาอนุมัติการให้กู้ยืม สนับสนุนโครงการ และเห็นชอบในการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ

การค้ำประกัน

จะต้องมีบุคคลเป็นผู้ค้ำประกัน ซึ่งจะเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้ว มีอาชีพ และรายได้แน่นอน มีทะเบียนบ้านอยู่จังหวัดเดียวกับจังหวัดที่ผู้กู้ได้ยื่นคำร้องขอกู้ยืมเงิน

ข้อปฏิบัติการยื่นคำร้องขอกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

คุณสมบัติของผู้ขอกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

1. เป็นคนพิการที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550
2. อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี
3. ได้รับการฝึกอาชีพแล้ว หรือมีความสามารถประกอบอาชีพได้
4. มีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ และประพฤติตนเรียบร้อย
5. สามารถชำระหนี้ได้จากการประกอบอาชีพ
6. ไม่มีหนี้ค้างชำระจากเงินทุนนี้ หรือเงินอื่น ๆ ที่สืบทราบได้ว่าจะเป็นผลกระทบต่อการชำระหนี้สิน ให้กับกองทุนฯ เว้นแต่คณะกรรมการเห็นเป็นอย่างอื่น

คุณสมบัติของผู้ค้ำประกันเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

1. มีความสามารถในการทำนิติกรรม
2. มีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่งมั่นคงและมีชื่อในทะเบียนบ้านในท้องที่ที่ขอกู้
3. ต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีประวัติการค้างชำระหนี้เงินกองทุนติดต่อกันหลายงวด
4. ต้องไม่เป็นสามีหรือภรรยาของผู้กู้ตามกฎหมาย

เอกสารที่ต้องนำมายื่นคำร้องขอกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

1. สมุดประจำตัวคนพิการ (พร้อมสำเนา)
2. สำเนาเอกสารหลักฐานการศึกษา หรือ ประกาศนียบัตร หรือ วุฒิบัตรผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพ พร้อมฉบับจริง (ถ้ามี)
3. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
4. ทะเบียนบ้าน (พร้อมสำเนา)
5. รูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป
6. รูปถ่ายแสดงความพิการชัดเจน จำนวน 1 รูป
7. แผนที่ตั้งแสดงที่พักอาศัย และแผนผังสถานที่ประกอบกิจการ
8. ประมาณการค่าใช้จ่าย
9. ใบสอบข้อเท็จจริงกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
10. คำร้องขอกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

เอกสารของผู้ค้ำประกันเงินกู้

1. ผู้ค้ำประกัน เช่น บุคคลที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
2. ใบรับรองเงินเดือนของผู้ค้ำประกัน
3. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือ บัตรข้าราชการ ของผู้ค้ำประกัน ให้ผู้ค้ำฯ รับรองสำเนาถูกต้อง
4. สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ค้ำประกัน ให้ผู้ค้ำฯ รับรองสำเนาถูกต้อง
5. กรณีผู้ค้ำประกันมีคู่สมรสให้แนบเอกสาร ดังนี้ (1.) สำเนาทะเบียนสมรส (2.) ใบแสดงความยินยอมของคู่สมรส

ขั้นตอนการขอกู้ยืมเงิน

เมื่อผู้ขอกู้ยื่นคำร้องขอกู้ยืมเงินพร้อมเอกสารหลักฐานตามที่กำหนดแล้ว สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในฐานะผู้ให้กู้จะดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริง และข้อมูลแวดล้อมประกอบการวิเคราะห์ และพิจารณาในเบื้องต้นก่อนนำเสนอ คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

หลังจากนั้นจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ขอู้ทราบ กรณีที่ได้รับการอนุมัติให้ผู้กู้ยืมเงินและผู้ค้ำประกัน
ไปทำสัญญาผู้กู้ที่กองทุนฯ และรอหนังสือแจ้งให้ไปปรับเงินอีกครั้งหนึ่ง

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนภาครัฐ

โดยปกติการหารายได้และการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนด
ในกฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ดังนั้นรัฐบาลจึงห้ามมาตรการ
และวิธีการที่จะควบคุมให้กลไกของทางราชการที่รัฐบาลควบคุมดูแล และใช้เป็นเครื่องมือในการ
บริหารประเทศให้มีการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลให้เป็นไปตามหลักการที่ถูกที่ควร วิธีการที่รัฐบาลต่าง ๆ
นิยมใช้กันเป็นส่วนใหญ่ก็คือ การใช้กองทุนฯ เป็นเครื่องมือในการควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไป
ตามวัตถุประสงค์ และถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย รัฐบาลจะต้องตั้งกองทุนฯ
ขึ้นเพื่อเป็นที่แน่ใจว่ารายได้หรือสินทรัพย์ที่จัดเก็บมาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง จะไม่นำไปใช้จ่าย
ปะปนร่วมกับรายได้หรือสินทรัพย์อื่น ๆ ฉะนั้นจึงอาจให้คำนิยามของกองทุนฯ ได้ว่า

“กองทุนเป็นจำนวนเงิน หรือสินทรัพย์ที่จำแนกออกไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้จ่ายในการ
ดำเนินงานอย่างหนึ่งอย่างใด ตามแต่จะมีกำหนดไว้ในกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับ โดยเป็นหน่วย
การเงิน และการบัญชีที่สมบูรณ์ในตนเองด้วย”

จากคำนิยามข้างต้น จะเห็นว่ากองทุนนั้นมีลักษณะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญและสามารถเห็น
ได้อย่างชัดเจน 4 ประการคือ 1) ต้องมีจำนวนเงินหรือสินทรัพย์ 2) ต้องมีวัตถุประสงค์และจะใช้จ่ายเงิน
นอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ไม่ได้ 3) จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับ และ 4) เป็น
หน่วยการเงินและการบัญชีที่สมบูรณ์ในตัวเอง การดำเนินงานของหน่วยงานใดหากขาดองค์ประกอบ
อย่างหนึ่งอย่างใดใน 4 ประการข้างต้นแล้ว ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นกองทุนในความหมายของการบัญชี
กองทุนของรัฐบาลที่จะกล่าวต่อไปนี้

ดังนั้นกองทุนของรัฐบาลจึงมีลักษณะของความเป็นอิสระ แต่ละกองทุนไม่ขึ้นแก่กัน และ
แยกจากกัน โดยเด็ดขาด หากจะเปรียบเทียบกองทุนเป็นรูปของบริษัทรุทกิจแล้ว แต่ละกองทุนก็
เปรียบเสมือนเป็นบริษัทคนละบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กันแต่อย่างใด แต่ละกองทุนของรัฐบาลจึง
จำเป็นต้องมีบัญชีชุดหนึ่งของตนเอง เพื่อแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน รายรับ และรายจ่าย โดยไม่ปะปน
กับกองทุนอื่น ๆ

ประเภทกองทุน

ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร อาจตั้งกองทุนขึ้นมาได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมแต่เนื่องจากกองทุนแต่ละกองทุนมีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะเจาะจงไว้จะจ่ายเงินนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ของกองทุนไม่ได้ มีเพียงกองทุนเดียวเท่านั้น คือ กองทุนทั่วไป ที่อนุญาตให้จ่ายเงินในการบริหารงานของรัฐบาลได้โดยไม่จำกัดวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้รัฐบาลสามารถใช้จ่ายเงินบริหารประเทศได้โดยไม่ติดขัดหากไม่สามารถจ่ายจากกองทุนอื่นได้ เนื่องจากไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนนั้น ๆ ดังนั้นหากมีการตั้งกองทุนอื่น ๆ มากขึ้นเพียงใดก็จะมีเงินเหลือในกองทุนทั่วไปน้อยลงเพียงนั้น และจะทำให้การบริหารการเงินและการรับจ่ายเงินของรัฐบาลยังมีความยืดหยุ่นน้อยลงไปด้วย ดังนั้นรัฐบาลจึงควรจำกัดให้มีกองทุนให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น ในทางปฏิบัติรัฐบาลอาจตั้งกองทุนได้ถึง 8 ชนิด ซึ่งแต่ละชนิดก็มักเกี่ยวข้องกับการให้บริการพิเศษบางอย่างของรัฐบาล หรือของหน่วยงานของรัฐ กองทุนดังกล่าวได้แก่

1. กองทุนทั่วไป (General Fund) เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมเงิน และสินทรัพย์ที่มีได้จำกัดไว้ใช้เพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้อาศัยกองทุนทั่วไปนี้ใช้จ่ายเงินในการบริหารงานโดยทั่วไปของรัฐบาล และใช้จ่ายสำหรับรายจ่ายฉุกเฉินบางประการที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นและไม่อาจใช้จ่ายเงินจากกองทุนอื่นใดได้ เนื่องจากไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เฉพาะกองทุนนั้น ๆ

2. กองทุนรายรับพิเศษ (Special Revenue Fund) มีลักษณะทั่วไปเช่นเดียวกับกองทุนทั่วไป ยกเว้นรายจ่ายของกองทุนนี้จำกัด เพื่อใช้ในการหนึ่งการใดเฉพาะ เช่น ใช้จ่ายในการดำเนินงานโรงเรียน หรือสวนสาธารณะ เป็นต้น

3. กองทุนจัดหาสินทรัพย์ถาวร (Capital Project Fund) เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นมาเพื่อจัดหาสินทรัพย์ถาวรต่าง ๆ ให้หน่วยงานของรัฐบาล โดยทั่วไปเงินที่ได้มาเพื่อใช้จ่ายในการนี้ คือ เงินที่ได้จากการขายพันธบัตร กองทุนจะเป็นผู้รับเงินเหล่านี้ ส่วนภาระการชำระหนี้โดยการไถ่ถอนพันธบัตรหรือจ่ายดอกเบี้ยพันธบัตรจะตกเป็นหน้าที่ของกองทุนอื่น อาทิ กองทุนชำระหนี้สิน หรือกองทุนทั่วไป

4. กองทุนประเมินพิเศษ (Special Assessment Fund) เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อรับเงินที่ประเมินเก็บจากบุคคลผู้ได้รับประโยชน์จากการบริการที่รัฐบาลจัดให้โดยเฉพาะ เช่น เก็บเงินจากเจ้าของบ้านที่รัฐบาลหรือเทศบาลจะทำถนนผ่านหน้าบ้าน เป็นต้น

5. กองทุนชำระหนี้ (Debt Service Fund) เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นมารับและจ่ายเงินในการชำระดอกเบี้ยและเงินต้นของหนี้สินทั่วไป ซึ่งมักได้แก่ การไถ่ถอนพันธบัตรที่กองทุนจัดหาสินทรัพย์ถาวรเป็นผู้จำหน่ายพันธบัตร เพื่อนำเงินไปจัดซื้อสินทรัพย์ถาวรต่าง ๆ

6. กองทุนทรัสต์และตัวแทน (Trust and Agency Fund) เป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับสินทรัพย์ของผู้อื่นที่เข้ามาอยู่ในความครอบครองของกองทุนเป็นการชั่วคราว ในฐานะต่าง ๆ เช่น ในฐานะผู้ดูแลรักษา ในฐานะผู้ดูแลผลประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น

7. กองทุนหมุนเวียน (Revolving Fund) เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการต่าง ๆ แก่หน่วยงานภาครัฐ โดยจะคิดค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยเท่ากับหน่วยงานที่รับประโยชน์ การดำเนินงานของกองทุนจะเหมือนกับองค์กรธุรกิจทั่วไป ดังนั้นวิธีการงบประมาณต่าง ๆ จึงได้รับการยกเว้นไม่ต้องนำมาใช้กับกองทุนหมุนเวียน

8. กองทุนวิสาหกิจและสาธารณูปโภค (Utility or Enterprise Fund) เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจที่เป็นของรัฐบาล เพื่อจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการแก่ประชาชน

การดำเนินงานของรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งนั้น ไม่มีความจำเป็นจะต้องตั้งกองทุนให้ครบทั้ง 8 กองทุนดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจะเลือกตั้งกองทุนใด ๆ มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับชนิดของบริการที่รัฐบาลนั้นจะให้แก่ประชาชน วิธีการจัดหาเงินมาใช้จ่ายในการให้บริการนั้นมีขอบเขตการจำกัดการใช้จ่ายเงิน โดยกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ แต่ในการดำเนินงานของรัฐบาลทุกแห่งอย่างน้อยจะต้องมีกองทุนทั่วไป เพื่อสามารถให้บริการแก่รัฐบาลในการใช้จ่ายเงินบริหารประเทศตามปกติได้ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. 2551:24-25)

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

1. เจตนารมณ์และกลุ่มเป้าหมาย

ตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 23 กำหนดว่าให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” เพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

การศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยจัดสรรให้อย่างเป็นทางการและทั่วถึง

ดังนั้นจะเห็นว่าเจตนารมณ์ ในการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยจัดสรรให้อย่างเป็นทางการและทั่วถึงตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเหตุผลเพื่อเป็นบริการทางสังคมรูปแบบหนึ่งที่รัฐบาลใช้เป็นกลไกเพิ่มสิทธิและโอกาสให้คนพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพสู่เป้าหมายการพึ่งพาตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป และการสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน เพื่อดำเนินโครงการด้านการพัฒนาสมรรถภาพด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม สำหรับคนพิการที่จะมาขอเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประกอบด้วย เงินอุดหนุนจากรัฐบาล เงินสมทบจากสถานประกอบการ เงินบริจาค ดอกเบี้ยจากเงินกองทุนฯ ซึ่งเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการนั้น สามารถเป็นทุนใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นทุนสำหรับการใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ
3. เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษาและการประกอบอาชีพของคนพิการ
4. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ
5. สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ ในการดำเนินงานป้องกันความพิการ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การประดิษฐ์พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ และเครื่องช่วยคนพิการต่าง ๆ
6. สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการศึกษา ในการดำเนินการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ การผลิตอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสำหรับคนพิการ และการให้ทุนการศึกษาแก่คนพิการที่มีฐานะยากจน
7. สนับสนุนแผนงานและโครงการค้นคว้า ศึกษา วิจัย และผลิตเอกสารทางวิชาการ

8. สนับสนุนแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทุกสาขา โดยให้การอบรมและแนะนำการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสมรรถนะของบุคลากร
9. สนับสนุนด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน
10. สนับสนุนแผนงาน โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ
11. สนับสนุนแผนงานและโครงการปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่จำเป็นสำหรับคนพิการ
12. สนับสนุนหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐและเอกชน หรือทนายความที่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ตลอดจนการดำเนินคดีแก่คนพิการ
13. สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน
14. ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค
15. ใช้จ่ายในการบริหารงานของกองทุน
16. ใช้จ่ายในกิจการอื่นที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนพิการ ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเห็นชอบ

1.1. สภาพของกองทุนในปัจจุบัน

กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้จัดตั้งขึ้นครั้งแรกตามพ.ร.บ.การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 เรียกว่า “กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าว เป็น พ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 มาตรา 23 อันทำให้เปลี่ยนชื่อเป็น “กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ โดยกฎหมายกำหนดให้กองทุนสังกัดอยู่ใน “สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” เพื่อเป็นทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การส่งเสริมและการดำเนินงานด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การศึกษา และการประกอบอาชีพของคนพิการ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยจัดสรรเงินทุนให้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

สำหรับผลการดำเนินงานของกองทุนนับตั้งแต่ดำเนินการกองทุนฯ ในปี 2538 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. รายรับของกองทุนฯ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,035,044,866.75 บาท จำแนกตามแหล่งที่มาของเงินทุนได้ดังนี้ 1) งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นเงินทั้งสิ้น 370,000,000 บาท 2) เงินอุดหนุนจากสถานประกอบการที่ไม่รับคนพิการเข้าทำงาน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 640,749,967.50 บาท 3) เงินบริจาคเข้ากองทุนฯ รวมเป็นเงิน 261,501.75 บาท และ 4) ดอกเบี้ยอันเกิดจากผลของกองทุนฯ เป็นเงินทั้งสิ้น 24,033,397.50 บาท

2. การบริการด้านเงินกู้แก่คนพิการเพื่อการพัฒนาอาชีพ พบว่ากองทุนฯ มีการอนุมัติให้กู้ยืมแก่คนพิการทั้งสิ้น 58,325 ราย คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 1,272,281,263.50 บาท โดยคนพิการมีการชำระเงินกู้ทั้งสิ้น 21,324 ราย คิดเป็นเงิน 585,783,227.50 บาท จึงกล่าวได้ว่ามีคนพิการที่กู้เงินมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ค้างชำระเงินกู้ติดต่อกันหลายงวด

3. การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้านคนพิการและเครือข่าย โดยกองทุนฯ ให้การสนับสนุนแก่องค์กรภาครัฐและเอกชนในการดำเนินโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รวมทั้งสิ้น 1,027 โครงการ คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 154,185,276.40 บาท โดยจำแนกเป็นให้การสนับสนุนแก่องค์กรของคนพิการจำนวน 679 โครงการ คิดเป็นเงิน 111,657,387.40 บาท ให้การสนับสนุนแก่องค์กรเพื่อคนพิการภาคเอกชนจำนวน 168 โครงการ คิดเป็นเงิน 15,962,215.00 บาท และให้การสนับสนุนแก่องค์กรภาครัฐจำนวน 180 โครงการ คิดเป็นเงิน 26,565,674.00 บาท

ผลการดำเนินงาน

1. การกู้ยืม ปี 2538 - 2546 ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 180 ล้านบาท ให้บริการกู้ยืม 28,440 ราย เป็นเงิน 555.43 ล้านบาท รับชำระหนี้คืนได้ 16,325 ราย เป็นเงิน 192.48 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 69 ของเงินที่ให้กู้ทั้งหมด

2. การสนับสนุนโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการระหว่าง ปี 2538 - 2545 ให้การสนับสนุนไปแล้วทั้งสิ้น 413 โครงการ เป็นเงิน 54.60 ล้านบาท

ตารางที่ 2.1 ผลการดำเนินงานเดือน พฤษภาคม 2551 รายรับจากแหล่งเงินทุน

ปีงบประมาณ	เงินงบประมาณ	สถานประกอบการ		เงินบริจาค	ดอกเบี้ยรับ	รวม (ล้านบาท)
		แห่ง	จำนวนเงิน			
2536	25,000,000.00	-	-	-	-	25,000,000.00
2537	-	-	-	-	-	-
2538	25,000,000.00	223	14,560,667.00	34,112.50	955,155.61	40,549,935.11
2539	-	485	33,117,549.00	41,550.00	2,873,769.27	36,032,868.27
2540	30,000,000.00	470	34,927,525.75	9,460.00	1,710,815.75	66,647,801.50
2541	-	521	34,449,200.50	22,234.25	7,373,202.40	41,844,637.15
2542	20,000,000.00	530	34,491,310.50	15,300.00	5,589,527.24	60,096,137.74
2543	20,000,000.00	572	37,283,557.50	18,802.00	2,456,880.68	59,759,240.18
2544	20,000,000.00	591	38,545,013.50	7,300.00	971,135.84	59,523,449.34
2545	20,000,000.00	620	41,264,957.50	3,400.00	65,411.24	61,333,768.74
2546	20,000,000.00	678	46,106,074.45	4,000.00	244,634.65	66,354,709.10
2547	20,000,000.00	733	51,790,358.50	42,264.00	223,584.88	72,056,207.38
2548	20,000,000.00	765	57,551,530.61	7,000.00	251,355.40	77,809,886.01
2549	30,000,000.00	802	65,918,777.35	1,701.00	319,229.39	96,239,707.74
2550	60,000,000.00	772	68,256,789.96	5,600.00	523,079.07	128,785,469.03
2551	60,000,000.00	857	76,473,667.38	22,166.00	130,739.88	136,626,573.26
รวม	370,000,000.00		640,025,259.50	256,051.75	23,860,153.62	1,034,141,464.87

ยอดเงินในปีงบประมาณ 2551 ณ เดือน พฤษภาคม 2551

ที่มา : (www.nep.go.th/pwd/worddocument/law/law10.doc -)

ตารางที่ 2.2 การอนุมัติให้กู้ยืมกองทุนฯ

ปีงบประมาณ	ภูมิภาค		กรุงเทพ		รวมทั้งสิ้น	
	ราย	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ราย	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	ราย	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
2538	155	2,789,510	53	902,360	208	3,691,870
2539	1,567	30,221,120	356	7,158,400	1,923	37,379,520
2540	2,868	56,332,900	374	7,922,000	3,242	64,254,900
2541	2,708	52,446,525	332	6,890,000	3,040	59,336,525
2542	3,776	71,949,990	274	5,414,000	4,050	77,363,990
2543	4,263	82,311,330	300	6,091,500	4,563	88,402,830
2544	4,119	80,415,600	272	5,597,000	4,391	86,012,600
2545	5,579	108,881,465	349	7,325,000	5,928	116,206,465
2546	4,840	95,666,321.50	344	7,115,000	5,184	102,781,321.50
2547	5,503	109,470,589.00	329	6,703,000	5,832	116,173,589.00
2548	8,392	203,205,029.00	260	6,665,800.00	8,652	209,870,829.00
2549	5,743	163,014,053.00	108	2,898,440.00	5,851	165,912,493.00
2550	3,747	109,344,126.00	136	3,657,320.00	3,883	113,001,446.00
2551	1,631	46,442,350.00	74	2,221,510.00	1,705	48,663,860.00
รวม	54,670	1,192,885,933.50	3,562	76,561,330.00	58,232	1,269,447,263.50

ยอดเงินในปีงบประมาณ 2551 ณ เดือน พฤษภาคม 2551

ที่มา : (www.nep.go.th/pwd/worddocument/law/law10.doc -)

ตารางที่ 2.3 การสนับสนุนโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ปีงบประมาณ	องค์กรคนพิการ		องค์กรที่เกี่ยวข้อง				รวมทั้งสิ้น	
			ภาคเอกชน		ภาครัฐ			
	โครงการ	จำนวนเงิน	โครงการ	จำนวนเงิน	โครงการ	จำนวนเงิน	โครงการ	จำนวนเงิน
2538	2	202,000.00	-	-	-	-	2	202,000.00
2540	16	636,700.00	-	-	5	1,363,300.00	21	2,000,000.00
2541	14	1,975,850.00	5	172,500.00	10	663,100.00	29	2,811,450.00
2542	22	3,666,690.00	14	1,002,560.00	15	1,112,100.00	51	5,781,350.00
2543	51	6,423,650.00	6	638,400.00	9	997,500.00	66	8,059,550.00
2544	67	9,512,363.40	10	1,070,460.00	16	1,555,900.00	93	12,138,723.40
2545	71	9,127,086.00	8	1,715,500.00	20	2,157,045.00	99	12,999,631.00
2546	86	12,490,820.00	34	3,289,700.00	23	1,573,420.00	143	17,353,940.00
2547	72	10,120,750.00	11	468,550.00	21	1,588,075.00	104	12,177,375.00
2548	55	10,666,860.00	24	2,646,400.00	19	1,464,625.00	98	14,777,885.00
2549	28	14,668,780.00	9	877,200.00	5	3,776,980.00	42	19,332,960.00
2550	105	14,773,380.00	39	3,033,020.00	22	3,173,370.00	166	20,979,770.00
2551	75	13,662,218.00	7	567,925.00	13	6,630,259.00	95	20,860,402.00
รวม	664	107,927,147.40	167	15,482,215.00	178	26,055,674.00	1,009	149,465,036.40

ยอดเงินในปีงบประมาณ 2551 ณ เดือน พฤษภาคม 2551

ที่มา : (www.nep.go.th/pwd/worddocument/law/law10.doc -)

1.2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนฯ

ผลการดำเนินงานของกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วง 12 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.2538 - 2550) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการขับเคลื่อนกองทุนรวม 21 ประเด็น ดังจะได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. งบประมาณไม่เพียงพอ

ปัญหาดังกล่าวนี้ สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนจาก อัตราส่วนของเงินกองทุนฯ ต่อคนพิการ ที่จดทะเบียนหนึ่งคนลดลงเรื่อย ๆ (จากต่อหัว 533 บาท ในปี 2538 ลดลงเหลือเพียง 154 บาท ในปี 2549) นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ พมจ. หน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนโครงการจากกองทุนฯ และคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ทั้ง 3 กลุ่มต่างตอบว่างบประมาณของกองทุนฯ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การขยายแหล่งทุนมีจำกัด

ปัจจุบันนี้แหล่งทุนที่สำคัญคือ การสนับสนุนจากงบประมาณของรัฐบาล และการเก็บเงินสมทบจากสถานประกอบการ แต่ยังไม่สามารถนำเงินไปลงทุนให้เกิดการเพิ่มพูนผลตอบแทนเข้ากองทุนฯ ได้ และยังมีได้ขยายแหล่งทุนให้มากขึ้นได้ (เช่น การออกสลากต่าง ๆ รายได้จากภาษีที่เก็บจากสินค้าอันเป็นสาเหตุของความพิการ และภาษีสุรา) ในขณะที่สถานประกอบการจำนวนไม่น้อยที่หลีกเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนฯ

3. ปัญหาอันเกิดจากความเข้าใจไม่ตรงกันเกี่ยวกับนโยบายของกองทุนฯ

ปัญหานี้ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ดังนี้

3.1. ความเข้าใจไม่ตรงกันเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของกองทุนฯ ระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนกลางกับผู้ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานในต่างจังหวัดมักจะเข้าใจว่ากองทุนฯ มีเป้าประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่คนพิการ ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนกลางมักจะมีความเข้าใจในเป้าประสงค์ของกองทุนฯ ว่ามีขอบเขตกว้างขวางกว่า ซึ่งหมายรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งหมดของผู้พิการด้วย

3.2.ความเข้าใจไม่ตรงกันเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐาน ที่มา และการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ ระหว่างตัวแทนคนพิการ กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ กล่าวคือ ตัวแทนคนพิการมองกองทุนฯ ในฐานะที่เป็นสิทธิของคนพิการ ซึ่งสังคมจะต้องเข้ามารับผิดชอบในการแบกรับภาระเพื่อให้เกิดสิทธิแก่คนพิการ แต่เจ้าหน้าที่ภาครัฐมองกองทุนฯ ในฐานะที่เป็นสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้แก่คนพิการ

3.3.ความไม่คงเส้นคงวาเกี่ยวกับแนวคิดในการบริหารจัดการเงินกู้ กล่าวคือ ในช่วงต้นของการดำเนินนโยบาย พบว่า การดำเนินงานให้บริการเงินกู้ยังมีแนวคิดพื้นฐานที่เน้นการสงเคราะห์ ทำให้ระเบียบมีความยืดหยุ่นมากเพื่อต้องการให้คนพิการสามารถเข้าถึงเงินกู้ได้โดยง่ายและสามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง/ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผ่อนปรนเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้กู้ และความยืดหยุ่นเกี่ยวกับการค้ำประกัน ซึ่งแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังของนโยบายดังกล่าวนี้ ส่งผลให้สามารถขยายเงินกู้แก่คนพิการได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นเหตุให้มีหนี้ค้างชำระสูงมาก และติดตามทวงหนี้ได้ยากขึ้นเป็นเงาตามตัว เมื่อกองทุนฯ มีหนี้ค้างชำระมาก ๆ จนนำไปสู่ปัญหาการขาดสภาพคล่องขึ้นในช่วงปลายปี 2548 และต่อเนื่องไปจนถึงปี 2549 ทางกองทุนฯ จึงปรับตัวโดยการเปลี่ยนแปลงแนวคิดอย่างฉับพลันที่จะนำระบบการบริหารจัดการเงินกู้ อันเข้มงวดตามแบบฉบับของธนาคารมาใช้ รวมทั้งมีการพูดถึงการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้บังคับคดีต่อผู้ที่ค้างชำระหนี้ติดต่อกันเป็นเวลานานอีกด้วย

3.4.ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายในการสนับสนุนโครงการ กล่าวคือ เงินทุนที่ใช้ในการสนับสนุนโครงการไม่ได้ระบุประเภทของโครงการที่จะให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ หรือการจัดลำดับความสำคัญตามประเภทของโครงการที่จะให้การสนับสนุน กล่าวคือ ไม่ได้กำหนดให้เฉพาะเจาะจงว่าโครงการแบบใดที่กองทุนฯ มีนโยบายจะให้การสนับสนุนเป็นอันดับแรก ๆ และโครงการแบบใดที่จะให้การสนับสนุนน้อย ในปีนี้จะเล่นเรื่องนี้และในปีต่อไปจะเล่นเรื่องอะไร เมื่อไม่มีการกำหนดธงที่ชัดเจนเช่นนี้ จึงทำให้การสนับสนุนโครงการขาดประเด็นที่เด่นชัด ส่งผลให้การใช้จ่ายเงินขาดประสิทธิภาพและนำไปสู่ผลกระทบต่อสังคมในวงกว้างค่อนข้างน้อย และไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวที่ยั่งยืนได้

กล่าวโดยสรุป ในภาพรวมแล้วนโยบายยังคงขาดความชัดเจน เนื่องจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย ประกอบกับมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) หลาย ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยแต่ละภาคส่วนต่างมีแนวคิดเกี่ยวกับกองทุนฯ ที่แตกต่างกัน

ท่ามกลางความไม่ชัดเจนดังกล่าวนี้ แต่ละกลุ่มต่างพยายาม/เสริมสร้างความหมายของนโยบายดังกล่าวกันไปต่าง ๆ นานา ในขณะที่เดียวกัน แต่ละกลุ่มยังคงขาดการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพที่เพียงพอ อันทำให้ขาดการทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าว ซึ่งปัญหานี้ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดช่องว่างในการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังของนโยบายเกี่ยวกับกองทุนฯ ขึ้นอย่างชัดเจน

4. ปัญหาการวางนโยบายของกองทุนฯ ที่ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมวิทยาของ คนพิการ

ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดจากความผิดพลาดในการวางนโยบายอยู่บนฐานของความคิดที่มองคนพิการในฐานะปัจเจกชน ที่ดำรงอยู่คนเดียว ทศณะดังกล่าวนี้ ทำให้มองความสัมพันธ์ตามสัญญาในด้านการกู้เงิน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างกองทุนฯ กับคนพิการในฐานะของผู้กู้ที่เป็นปัจเจกชน ซึ่งการมองเช่นนี้ ทำให้ขัดแย้งกับความเป็นจริงอย่างสูง เนื่องจากคนพิการในโลกแห่งความเป็นจริงนั้นมิได้อาศัยอยู่ตามลำพัง แต่อยู่ร่วมกับครอบครัว (พ่อ แม่ พี่น้อง บุตร หลาน ฯลฯ) ดังปรากฏข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนพิการผู้กู้ยืมเงินกองทุนฯ พบว่าคนพิการที่อาศัยอยู่ภายในบ้านเพียงลำพังคนเดียวมีเพียงร้อยละ 7.2 ส่วนที่เหลือแสดงให้เห็นว่าคนพิการอาศัยอยู่ในบ้านร่วมกับพ่อ แม่ พี่ น้อง คู่สมรส บุตร และญาติ เป็นต้น

โดยทั่วไปการใช้ชีวิตประจำวันของคนพิการตามปกติจะต้องพึ่งพาอาศัยญาติพี่น้องไม่มากนักน้อย ด้วยเหตุแห่งความพิการจึงทำให้พวกเขาไม่สามารถพึ่งพิงตนเองได้อย่างสมบูรณ์ และส่งผลให้คนพิการจะต้องอยู่ร่วมกับผู้ปกครองหรือคนดูแล เมื่อเป็นเช่นนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างคนพิการกับสมาชิกในครอบครัว จึงเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดจนไม่สามารถแยกคนพิการออกจากกันสมาชิกอื่น ๆ ของครอบครัวไปได้เลย ในแง่นี้จึงทำให้ชีวิตทางเศรษฐกิจของคนพิการไม่สามารถแยกออกจากคนอื่น ๆ ภายในครอบครัวได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อคนพิการมีรายได้ก็จะถือว่าเป็นรายได้ของทุกคนภายในบ้าน เมื่อคนพิการมีงาน ก็จะถือว่าเป็นงานของทุกคน และทุกคนภายในบ้านก็จะช่วยกันทำงานดังกล่าวนี้ให้ประสบความสำเร็จ ในแง่นี้จึงถือว่า โดยธรรมชาติของคนพิการนั้นจะอาศัยอยู่ภายในครอบครัว โดยมีระบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแบบ “ระบบกงสี” กล่าวคือ รายรับ รายจ่าย และทรัพย์สิน ต่าง ๆ ถือเป็นของทุกคนภายในครอบครัว โดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้เลย

ข้อบกพร่องประการสำคัญประการหนึ่งของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการก็คือ การมองคนพิการในฐานะปัจเจกชน เช่น ในการทำสัญญากู้เงิน ไปจำนวน 40,000 บาท เพื่อนำไปใช้ในการลงทุน โดยมีแนวคิดที่คิดว่า “คนพิการจะเป็นผู้ประกอบการเพียงคนเดียว และเมื่อมีผลผลิตและเกิดรายได้ขึ้นก็จะเป็นรายได้ของคนพิการเพียงคนเดียว” การมองเช่นนี้ถือว่าเป็นการมองคนพิการที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เพราะด้วยระบบกบฏจะทำให้เงินกู้ 40,000 บาทที่คนพิการได้รับนั้น จะกลายเป็นรายได้ของทั้งครอบครัวที่สมาชิกอื่นต่างมีเอี่ยวอยู่ในนั้นด้วย (เช่น พี่สาวเอาไปใช้หนี้ 5,000 บาท) และเมื่อนำเงินไปลงทุน คนพิการก็ไม่ได้ลงแรงเพียงคนเดียว แต่ทุกคนในบ้านจะช่วยกัน และเมื่อขายผลผลิตได้ ก็จะไม่สามารถปฏิเสธส่วนแบ่งของสมาชิกอื่นภายในบ้านไปได้เลย (เช่น ชายว่า ได้ 10,000 บาท พี่ชายขอเอาไป 2,000 บาท)

ในแง่นี้ หากเปลี่ยนแนวคิดใหม่ให้ถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริง ก็จะต้องยืนอยู่บนฐานคติที่ว่า “ในการพัฒนาคนพิการจะมองแยกคนพิการออกจากสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวไม่ได้เลย และเมื่อเป็นเช่นนี้ ในการพัฒนาคนพิการก็ต้องพัฒนาคนพิการทั้งครอบครัว”

เมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนฯ ก็จะได้ว่า

ประการแรก ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ จะต้องไม่พิจารณาแต่เพียงความเป็นไปได้ของอาชีพ และสภาพ/ระดับของความพิการของผู้ยื่นกู้เท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงบริบทของครอบครัวของคนพิการผู้ยื่นกู้เป็นสำคัญอีกด้วย เช่น หากในครอบครัวของคนพิการผู้ยื่นขอกู้เงินมีพี่สาว/พ่อ/แม่ชอบเล่นการพนันเป็นนิสัยจนเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว หรือพี่ชาย/พ่อชอบกินเหล้าเมาทั้งวัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกองทุนฯ ควรจะนำบริบทของครอบครัวของคนพิการเหล่านี้มาใช้ในการพิจารณาเพื่อประกอบการอนุมัติเงินกู้ด้วย

ประการที่สอง เมื่อพบว่าคนพิการผู้ยื่นความจำนงขอกู้เงินมีความพิการในระดับรุนแรงที่ไม่น่าจะประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีนี้ก็ไม่ควรตัดสิทธิของคนพิการเสียทีเดียว แต่จะต้องพิจารณาดูด้วยว่า หากคนพิการนำเงินไปประกอบอาชีพแล้ว (เช่น ชุบ่อเลี้ยงปลา) จะมีสมาชิกอื่นภายในครอบครัวที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพได้หรือไม่ ซึ่งหากพบว่าสมาชิกในครอบครัวคอยช่วยเหลือการประกอบอาชีพของคนพิการได้ก็ควรให้สิทธิแก่คนพิการนั้นกู้ยืมเงินกองทุนฯ ได้

ประการที่สาม โดยทั่วไปที่ผ่านมากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจะไม่ให้คนพิการรุนแรงที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้เป็นผู้กู้ ขณะเดียวกันก็ไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองของคนพิการกู้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กองทุนฯ ไม่ให้สิทธิแก่คนปัญญาอ่อนหรือคนพิการทางจิตผู้ ทั้ง ๆ ที่คนกลุ่มนี้จะต้องมีผู้ปกครองดูแล ในขณะที่ผู้ปกครองของคนพิการระดับรุนแรงต่างตกอยู่ในสภาวะลำบาก และต้องการความช่วยเหลือทางด้านอาชีพ ถ้าหากไปกำหนดมิให้คนปัญญาอ่อนกู้ ผู้ปกครองก็จะมีสิทธิเข้าถึงสวัสดิการเงินกู้ได้ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ ในการให้บริการด้านเงินกู้ยืมแก่คนพิการนั้น ควรจะครอบคลุมถึงผู้ปกครองด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรให้บริการเงินกู้แก่ผู้ปกครองของคนพิการที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ด้วย เนื่องจากผู้ปกครองที่ทำหน้าที่เป็นผู้แบกรับภาระดูแลคนพิการนั้น ถือว่าเป็นการปฏิบัติภารกิจสำคัญให้แก่สังคม ดังนั้นการให้สวัสดิการเงินกู้แก่ผู้ปกครองคนพิการ จึงเป็นการเสริมสร้างกำลังขวัญให้แก่พวกเขา และขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของพวกเขา อีกทางหนึ่งด้วย

5. ขาดการวางแผนปฏิบัติงานประจำปีที่เป็นระบบ

ในทางปฏิบัตินั้น สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ โดยหัวหน้างานต่าง ๆ ได้จัดทำแผนการบริหารงบประมาณประจำปีขึ้น ซึ่งในแผนจะมีการระบุว่า จะจัดประชุม คณะอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการและคณะอนุกรรมการบริหารกองทุนฯ ปีละกี่ครั้ง จัดประชุมเมื่อไร จะจัดสรรเงินกู้ให้แก่แต่ละจังหวัดเป็นเงิน โดยประมาณเท่าไร จะจัดสรรโครงการเป็นเงินเท่าไร ซึ่งการจัดทำแผนการดำเนินงานของหัวหน้างานต่าง ๆ ทำให้สามารถมองเห็นภารกิจต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการในภาพรวม

ส่วนการปฏิบัติงานในระดับจังหวัดไม่มีแผนปฏิบัติงานประจำปี การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดในแต่ละจังหวัดเน้นการอนุมัติเงินกู้เป็นสำคัญ โดยผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดการประชุมในแต่ละครั้งของเจ้าหน้าที่กองทุนฯ ในแง่นี้จึงทำให้การดำเนินการของกองทุนฯ เป็นไปในลักษณะตั้งรับ เชื้อยชา และไม่เกิดนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่สถานะสร้างสรรค์และการพัฒนากองทุนฯ แต่ประการใด

6. ปัญหาอันเกิดจากการนำแผนงานด้านการสนับสนุนโครงการไปปฏิบัติ

ปัญหานี้ พบว่าการดำเนินงานยังคงประสบปัญหาอย่างน้อย 2 ประการ คือ

- 1) การสนับสนุนโครงการอย่างมีอคติ กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนโครงการในกรุงเทพมหานครมากกว่าในต่างจังหวัด
- 2) โครงการที่ได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เสนอขอโดยองค์กรของคณพิการขนาดใหญ่ ส่วนองค์กรขนาดเล็กมักจะไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน

7. ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนจากกระบวนการพิจารณาโครงการ

กล่าวคือ นับจากปี 2550 เป็นต้นมา งบประมาณสำหรับสนับสนุนโครงการ 25 ล้านบาท ได้นำมาจัดสรรตามประเภทของความพิการ 5 ประเภท คือ

- 1) ตาบอด
- 2) แขนขา
- 3) หูหนวก
- 4) ปัญญาอ่อน
- 5) ผู้ปกครองออทิสติก/โรคจิต

ประเภทละ 4 ล้านบาท รวมเป็นเงิน 20 ล้านบาท และสนับสนุนโครงการที่ไม่กำหนดประเภทความพิการอีกประมาณ 5 ล้านบาท โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองจำนวน 5 ชุด แต่ละชุดจะมีนายกสมาคมของแต่ละประเภทความพิการเป็นประธาน (เน้นที่สมาคมแม่ ซึ่งต้องมีคำว่า “แห่งประเทศไทย” เป็นองค์กรหลัก)

เช่น ประธานอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการของคนตาบอดก็คือ นายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ประธานอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการของคนพิการประเภทแขนขา ก็คือ นายกสมาคมคนพิการทางด้านร่างกายแห่งประเทศไทย ประธานอนุกรรมการกลั่นกรองโครงการของคนหูหนวกก็คือ นายกสมาคมหูหนวกแห่งประเทศไทย ประธานอนุกรรมการดังกล่าวเป็นผู้คัดเลือกอนุกรรมการกลั่นกรอง เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้องค์กรหลักเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการตัดสินใจและให้ความเห็นชอบต่อโครงการในขั้นตอนของคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการดังกล่าวนี้

แนวคิดในการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองตามลักษณะประเภทของความคิดจำนวน 5 ชุด ดังกล่าวนี้นี้ จัดตั้งขึ้น โดยมีแนวคิดที่ว่า ต้องการให้คนพิการแต่ละประเภทมีส่วนร่วมในการดูแลคนพิการกันเอง เพราะว่าคนพิการแต่ละประเภทต่างมีความต้องการไม่เหมือนกัน และคนพิการประเภทเดียวกันจะเข้าใจกันได้มากกว่า เช่น คนตาบอดต้องการฝึกอาชีพอย่างมาก ในขณะที่คนหูหนวกต้องการล่ามภาษามือซึ่งขาดแคลนสูง ทางผู้ปกครองของเด็กที่มีสติปัญญาบกพร่องก็อยากเน้นลูกหลานตัวเล็ก ๆ

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติประธานคณะกรรมการกลั่นกรอง “มักจะเลือกอนุกรรมการที่เป็นคนของตนเอง อันส่งผลให้เกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้น มีการเล่นพรรคการพวกในการใช้ดุลพินิจสำหรับตัดสินใจต่อโครงการ การพิจารณาถ่วงถอยโครงการขาดมาตรฐานอันเดียวกัน สมาคมคนพิการขนาดใหญ่เหล่านี้มีความเข้มแข็ง มีความสามารถสูงในการเขียนโครงการก็จะได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการจำนวนมาก แต่องค์กรของคนพิการที่ไม่เข้ามาเป็นอนุกรรมการก็มีแนวโน้มจะถูกกีดกันออกจากเงินทุนสนับสนุนโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มคนพิการที่มีระดับความพิการอยู่ในเกณฑ์สูงซึ่งไม่มีปากเสียง รวมทั้งกลุ่มปัญญาอ่อนแทบจะเข้าไม่ถึงเงินทุนสนับสนุนโครงการ เนื่องจากกลุ่มนี้พิการมากต้องมีผู้ปกครองดูแล และมีปากมีเสียงน้อยมาก” นอกจากนี้ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ใกล้ชิดกับวงการ ได้เปิดเผยว่า “มูลนิธิส่งเสริมอาชีพคนตาบอดไม่ได้รับการสนับสนุนโครงการในปี 2550 โดยมีการกล่าวกันว่าเป็นเพราะขาดสายสัมพันธ์เชิงอำนาจกับคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการ” จากปัญหาดังกล่าวทำให้โครงการบางโครงการที่เป็นโครงการน่าสนใจ กลับไม่ได้รับการสนับสนุน เช่น โครงการที่มีลักษณะมหภาคอันมีผลกระทบเชิงบวกสูง แต่โครงการประชุมสัมมนาจะเขียนง่ายและได้รับการอนุมัติกันค่อนข้างมาก ทั้ง ๆ ที่ไม่ค่อยเกิดผลกระทบเท่าไรนัก

8. กองทุนฯ ไม่มีแผนงานที่จะออกไปตรวจเยี่ยมการดำเนินงาน

โครงการขององค์กรที่ได้รับการอุดหนุนจากกองทุนฯ

ปัญหาดังกล่าวเกิดจากสาเหตุที่มีเจ้าหน้าที่จำนวนน้อย ในขณะที่มีงานมาก ซึ่งงานหลัก ๆ ของเจ้าหน้าที่กองทุนฯ ก็คือ การดำเนินงานวิเคราะห์โครงการที่หน่วยงานต่าง ๆ (ทั้งภาครัฐและเอกชน) ยื่นเสนอเข้ามาเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังจะต้องจัดประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองโครงการ 2 ชุด แล้วยังประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟู

สมรรถภาพคนพิการเพื่ออนุมัติโครงการอีกด้วย อันทำให้เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องใช้เวลามาก เมื่อเป็นเช่นนี้ การออกไปตรวจเยี่ยมการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานจึงทำไม่ได้เลย

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธ์ อนุกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พบว่า คณะอนุกรรมการบริหารฯ ก็ไม่เคยมอบหมายให้อนุกรรมการแต่ละท่านเดินทางออกไปตรวจเยี่ยมการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับการอุดหนุนจากกองทุนฟื้นฟูฯ เนื่องจากทางกองทุนฯ ไม่มีนโยบายและไม่ได้วางงบประมาณตรงส่วนนี้เอาไว้

เจ้าหน้าที่กองทุนฯ ให้สัมภาษณ์ว่าปกติเจ้าหน้าที่จากกองทุนฯ จะไม่ตามมาตรวจเยี่ยมการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับการสนับสนุนโครงการจากกองทุนฯ (ยกเว้นเป็นบางกรณีเท่านั้น) ส่วนคุณชาญชัย สิมะโพธิ์ โดย ประธานสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย ก็ให้สัมภาษณ์ว่า เจ้าหน้าที่จากกองทุนฯ ไม่เคยไปเยี่ยมเยียนการดำเนินโครงการของพวกเขาที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนฯ แต่ประการใด

9. กองทุนฯ มิได้มีการติดตามรายงานการประชุมใหญ่ งบดุล และบัญชีรายได้-รายจ่ายในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาขององค์กรที่ได้รับเงินอุดหนุน

ในระเบียบว่าด้วยการสนับสนุนโครงการของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้กำหนดไว้ว่า “ข้อ 8 เมื่อสิ้นปีดำเนินการ ให้องค์กรเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุน ส่งรายงานการประชุมใหญ่ งบดุล และบัญชีรายได้-รายจ่ายในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา ให้ทางสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ภายใน 150 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นปีบัญชี” จากข้อความในระเบียบดังกล่าวนี้ แสดงว่าทางสำนักงานฯ จะต้องมีการติดตามรายงานการประชุมใหญ่ งบดุล และบัญชีรายได้-รายจ่ายในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาขององค์กรที่ได้รับเงินอุดหนุน

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่า ทางสำนักงานฯ มิได้มีการดำเนินการติดตามรายงานการประชุมใหญ่ งบดุล และบัญชีรายได้-รายจ่ายในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาจากองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนแต่ประการใด เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ มิได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานดังกล่าว โดยทางสำนักงานฯ จะขอรายงานงบดุลและบัญชีรายได้-รายจ่ายในรอบปีบัญชีขององค์กรเฉพาะครั้งแรกที่องค์กรนั้นเสนอขอรับการสนับสนุนโครงการเข้ามาเท่านั้น เพื่อจะได้นำมาพิจารณาว่าองค์กรนั้นมีความมั่นคงทางด้านการเงินมากน้อย

เพียงใด แต่หลังจากนั้นทางสำนักงานก็จะไม่ได้ขอรายงานการประชุมใหญ่ งบดุล และบัญชีรายได้-รายจ่ายในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาขององค์กรนั้นอีกเลย

และเมื่อสัมภาษณ์องค์กรที่รับการสนับสนุน โครงการจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการก็พบว่า องค์กรเหล่านี้ (เช่น สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย มูลนิธิส่งเสริมอาชีพคนตาบอด และสมาคมคนพิการนนทบุรี ฯลฯ) เมื่อสิ้นปีดำเนินการก็มีได้มีการดำเนินการจัดส่งรายงานการประชุมใหญ่ งบดุล และบัญชีรายได้-รายจ่ายในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา ให้ทางสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ภายใน 150 วัน แต่ประการใด

10. ความกระตือรือร้นในการดำเนินการด้านเงินกู้ยืมมีความแตกต่างกันมากในแต่ละจังหวัด

กล่าวคือ บางจังหวัดมีความสอดคล้องกับเป้าหมายในระดับสูง กล่าวคือ สามารถให้คนพิการกู้ยืมได้เป็นจำนวนมากและมีหนี้ค้างชำระต่ำ (เช่น เชียงใหม่ ตรัง และนครศรีธรรมราช) ในขณะที่บางจังหวัดมีความสอดคล้องกับเป้าหมายในระดับต่ำ กล่าวคือ สามารถให้คนพิการกู้ยืมได้เป็นจำนวนน้อย (เช่น ลำปาง สมุทรสาคร และหนองคาย ฯลฯ) หรือมีหนี้ค้างชำระอยู่ในอัตราสูง (เช่น หนองบัวลำภู และอุบลราชธานี ฯลฯ) ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้สะท้อนถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานในแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันมาก

11. ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการกู้ยืมเงิน

ปัญหานี้ จำแนกเป็นปัญหาย่อย 4 ประการดังนี้

11.1 ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเงินกู้ เนื่องจากอนุกรรมการแต่ละคนแต่ละจังหวัดต่างใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้แตกต่างกัน เช่น ใช้หลักความสงสาร เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์พบว่า หลักเกณฑ์ที่อนุกรรมการส่วนใหญ่ใช้ในการพิจารณาเงินกู้ ได้แก่ 1) การพิจารณาที่ตัวของผู้พิการเอง ว่าเป็นผู้มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ก็จะแนะนำให้ไปรับเบี้ยยังชีพ หรือเงินสงเคราะห์แทน แล้วแต่กรณี 2) การพิจารณาที่ลักษณะของอาชีพ โดยจะพิจารณาว่าจะนำเงินไปประกอบอาชีพอะไร สอดคล้องกับตลาดหรือไม่ ถ้าจะไปลงทุนค้าขายทำเลเป็นอย่างไร ดูโอกาสจะไปรอดหรือไม่ จะสามารถทำกำไรให้เพียงพอต่อการใช้นี้ได้หรือไม่ 3) การพิจารณาเกี่ยวกับครอบครัวและสภาพลักษณะในลักษณะรวม ๆ ว่าลักษณะบ้านเป็นอย่างไร มีผู้อยู่อาศัยกี่คน คนในบ้านชอบเล่นการพนันหรือไม่ ชอบกินเหล้าหรือไม่ เป็นหนี้สินพันตัวหรือไม่ และมีประวัติเกี่ยวกับการกู้ยืมสินเป็นอย่างไรบ้าง เป็นต้น

11.2 ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนเงินงบประมาณที่อนุมัติ กล่าวคือ ระเบียบกำหนดเอาไว้เพียงกว้าง ๆ เท่านั้นว่า ให้กู้ไม่เกินคนละ 40,000 บาท แต่ไม่ได้กำหนดรายการใช้จ่ายเป็นมาตรฐานว่า ในค่าใช้จ่ายแต่ละรายการควรจะมีราคามาตรฐานเท่าไร เช่น ต้องการซื้อรถเงิน ราคาคันละเท่าไร ลูกจ้างรายละเท่าไร ลูกหมูตัวละเท่าไร ครัวเรือนครัวละเท่าไร ในแง่นี้ จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจอย่างสูงว่า ผู้ยื่นกู้แต่ละรายควรอนุมัติให้ในวงเงินเท่าไรจึงจะเหมาะสม

11.3 ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้ค้ำประกัน ในระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2547 หมวด 4 ได้กำหนดว่า “การกู้ยืมเงินจะต้องมีผู้ค้ำประกันที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) มีความสามารถในการทำนิติกรรม 2) มีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง มีอาชีพและรายได้มั่นคง มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในท้องที่ที่ผู้ยื่นขอกู้ไม่น้อยกว่าหกเดือน 3) หากผู้ค้ำประกันเป็นคนพิการ ต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีประวัติการค้างชำระหนี้เงินกองทุนฯ ติดต่อกันสองงวด และ 4) ต้องไม่เป็นสามีหรือภรรยาของผู้กู้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ บุคคลผู้ค้ำประกันจะสามารถค้ำประกันผู้กู้ยืมได้ไม่เกินหนึ่งราย” อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ พบว่าเจ้าหน้าที่กองทุนฯ มักจะมีตีความระเบียบและยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน เช่น จังหวัดหนองคาย หนองบัวลำภู นครศรีธรรมราช สระบุรี นครปฐม ลำปาง ฯลฯ จะเน้นผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือ อบต. หรือกำนันผู้ใหญ่บ้าน เท่านั้น อันทำให้คนพิการที่ประสงค์จะกู้เงินไม่สามารถหาคนค้ำประกันได้ และต้องยอมสูญเสียสิทธิของตนไปในที่สุด หรืออาจต้องยอมจ่ายเงินให้แก่ข้าราชการบางคน (เช่น ครู หรือตำรวจ ในท้องถิ่น) เพื่อแลกเปลี่ยนกับการยินยอมเป็นผู้ค้ำประกันให้ ซึ่งในบางหมู่บ้านจะต้องจ่ายค่าค้ำประกันเงินกู้ถึงร้อยละ 10 และบางแห่งจ่าย 1,000 บาท เป็นต้น

11.4 ความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดอายุผู้กู้ ในระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2547 หมวด 2 ได้กำหนดว่า “ผู้มีสิทธิกู้ยืมเงินกองทุน จะต้องเป็นคนพิการที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 70 ปี ในกรณีที่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์ ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองก่อน” การกำหนดอายุของผู้มีสิทธิกู้ให้มีอายุเพียง 15-16 ปี ถือว่า “ไม่เหมาะสม เพราะยังเป็นเด็ก ยังเรียนหนังสืออยู่จึงไม่เหมาะที่จะกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพ”

ดังนั้นจึงไม่ควรให้คนพิการที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี เพราะยังไม่บรรลุนิติภาวะดังนั้นจึงไม่สามารถทำนิติกรรมสัญญาได้ด้วยตัวเอง แต่จะต้องให้ผู้ปกครองมารับรองอีกด้วยถึงจะทำได้

ในกรณีของคนพิการทางด้านสติปัญญา แม้จะมีอายุเกินกว่า 20 ปี แต่คนพิการด้านสติปัญญาซึ่งไม่สามารถใช้ดุลยพินิจในการทำสัญญาได้ ดังนั้นก็ต้องให้ผู้ปกครองมาลงนามทำนิติกรรมแทน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองไม่ใช่ผู้รู้ ดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ว่า “อันก่อให้เกิดปัญหาแม้แต่นักกฎหมายก็ยังไม่แน่ใจว่าสัญญาจะเป็นโมฆะหรือไม่ ยังไม่มีใครบอกได้ แต่ถือว่าทางสำนักงานฯ ให้โอกาสแก่คนพิการด้านสติปัญญา เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ ซึ่งถือเป็นแหล่งเดียวที่พวกเขาสามารถเข้าถึงได้”

ส่วนกลุ่มอายุเกินกว่า 65-70 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยชราภาพที่มีอายุมาก คนในวัยนี้มีสภาพร่างกายที่แก่เกินกว่าที่จะกู้ไปประกอบอาชีพได้ ซึ่งเมื่อได้รับการอนุมัติเงินกู้แล้ว กว่าจะผ่อนชำระหนี้จนหมด (โดยใช้เวลาถึง 5 ปี) ยิ่งทำให้คนในวัยนี้ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งในการเป็นผู้มีสิทธิได้รับกู้ (แต่ในตอนที่ยื่นกู้ พวกเขาก็มักอ้างว่าตนเองยังแข็งแรงสามารถประกอบอาชีพได้) ยิ่งเป็นคนพิการด้วยแล้ว สภาพร่างกายก็ไม่ค่อยจะแข็งแรงอยู่แล้ว ดังนั้นกฎหมายจึงไม่ควรอนุญาตให้กู้

12. ปัญหาความแตกต่างในกระบวนการพิจารณา/อนุมัติเงินกู้ของแต่ละจังหวัด

กล่าวคือ ในแต่ละจังหวัดมิได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ยืมที่เป็นแบบแผนเดียวกัน เช่น การเยี่ยมบ้านก่อนพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของแต่ละจังหวัดไม่เหมือนกัน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่บางจังหวัดมิได้ออกไปเยี่ยมบ้านผู้ยื่นกู้ทุกบ้าน เช่น จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ มีผู้ยื่นขอกู้จำนวนมาก เจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอที่จะทำการตรวจเยี่ยมให้ครบทุกรายได้ ทางคณะอนุกรรมการจึงแก้ปัญหาโดยให้เจ้าหน้าที่เดินทางไปเยี่ยมบ้านผู้ยื่นกู้เฉพาะที่อยู่ในอำเภอเมืองเท่านั้น แต่ถ้าอยู่นอกเขตอำเภอเมือง ทางผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะที่เป็นประธานอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดก็จะมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นผู้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของผู้ยื่นกู้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ลงนามแต่งตั้งนายก อบต. ปลัด อบต. และฝ่ายการเงินให้เป็นผู้พิจารณากลับกรองเบื้องต้นในการพิจารณาคำขอที่ยื่นมา

ในทางปฏิบัตินั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกองทุนฯ ได้รับเรื่องจากผู้พิการผู้ประสงค์จะกู้เงินแล้ว เมื่อเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาเรื่องแล้ว เห็นว่าเป็นผู้ยื่นขอกู้อยู่อาศัยนอกเขตอำเภอเมือง ก็ส่งเรื่องไป

ให้แก่ อบต. หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ของ อบต.ก็จะดำเนินการเสาะหาข้อมูลโดยการออกไปเยี่ยมบ้าน และสอบถามคนพิการผู้ประสงค์จะกู้เงิน พร้อมกับญาติสนิทที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน และเพื่อนบ้าน ใกล้เคียง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการกรอกข้อความลงในแบบฟอร์มตามที่เจ้าหน้าที่กองทุนฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นผู้กำหนด แต่มิได้ถ่ายรูปบ้านมาให้ หลังจากนั้น เจ้าหน้าที่ อบต.ก็จะส่งเรื่องไปให้แก่ นายก อบต. ปลัด อบต. และฝ่ายการเงิน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ พิจารณาก่อนกรอกเบื้องต้น กระนั้นก็ตาม มักเกิดปัญหาคือ อบต.กรอกข้อมูลไม่ครบถ้วน/ขาดความ ชัดเจน (เหมือนงานฝาก) แต่กระนั้นก็ตาม ส่วนใหญ่จะเสนอให้ผู้ทุกราย เว้นแต่จะเป็นผู้ยื่นกู้ที่รับเบี้ย ยังชีพแล้วเท่านั้น

จังหวัดกระบี่ก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ทางเจ้าหน้าที่กองทุนฯ มิได้ลงไปเยี่ยมบ้านของผู้ยื่นกู้เอง แต่ทางคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดกระบี่ โดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มอบหมายให้ อบต.เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของผู้ยื่นกู้เบื้องต้น และหลังจากนั้นก็ส่งมาให้ คณะกรรมการในระดับอำเภอ (มีนายอำเภอเป็นประธาน) ในการพิจารณา ก่อนที่จะส่งมาให้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติปรากฏว่าประสบปัญหาอย่างมาก เนื่องจาก อบต.มองว่าเป็นงานฝาก ดังนั้น อบต.จึง ไม่ให้ความสำคัญกับการตรวจเยี่ยมและพิจารณาให้ความเห็นชอบเบื้องต้นต่อผู้ยื่นกู้มากนัก อบต. จำนวนหลายแห่งจึงมิได้ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับกองทุนฯ เลยในรอบปี 2550 ที่ผ่านมา

ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงรายก็จะมิได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปเยี่ยมบ้านของผู้ยื่นกู้ ทุกราย แต่จะเลือกออกไปเยี่ยมบ้านเฉพาะรายที่มีข้อสงสัยเท่านั้น สำหรับจังหวัดเชียงใหม่เจ้าหน้าที่ กองทุนฯ จะทำหนังสือให้อาสาพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำหมู่บ้าน (อพม.) และ องค์กรคนพิการเป็นผู้ออกไปเยี่ยมบ้านและตรวจสอบทั้งผู้กู้ยืมเงินและผู้ค้ำประกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อ เจ้าหน้าที่กองทุนฯ ไม่ลงไปเยี่ยมบ้านเอง แต่จะมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ อพม. หรือองค์กรคนพิการ ฯลฯ ทำหน้าที่ในการเยี่ยมบ้านแทน หน่วยงานเหล่านี้โดยทั่วไปมักจะมองว่างาน ประเภทดังกล่าวเป็นงานฝาก ดังนั้นจึงขาดจิตสำนึกผูกพัน/รับผิดชอบเนื่องจากขาดความสำนึกเป็น เจ้าของงาน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้งานตรวจเยี่ยมขาดประสิทธิภาพ อันทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ยื่นกู้ขาด ความสมบูรณ์ และนำไปสู่ปัญหาหนี้ค้างชำระสูงมากได้ในอนาคต

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนพิการผู้ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนฯ จำนวน 1,286 ราย ซึ่งพบว่า มีจำนวน 672 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 52.3 ที่ตอบว่าเจ้าหน้าที่ไม่เคยออกไปเยี่ยมบ้านของผู้กู้ในระหว่างที่ยื่นกู้แต่ประการใด อันแสดงให้เห็นว่า การอนุมัติเงินกู้ของกองทุนฯ ในขอบเขตทั่วประเทศ นั้นดำเนินการ โดยที่เจ้าหน้าที่ในหลาย ๆ พื้นที่มิได้ออกไปเยี่ยมบ้านของผู้ยื่นกู้เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการใช้พิจารณาอนุมัติเงินกู้แต่ประการใด

นอกจากนี้ ยังพบว่าปัญหาที่อาจทำให้เกิดการพิจารณาผิดพลาดเกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้ก็คือ ข้อมูลการเยี่ยมบ้านอยู่ในระดับผิวเผินเกินไป ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดจากเจ้าหน้าที่อาจไม่ได้เยี่ยมบ้านด้วยตนเอง หรือไปเยี่ยมบ้านเองแต่เก็บข้อมูลมาไม่ดี มีการบันทึกในแบบฟอร์มการเยี่ยมบ้านที่ขาดรายละเอียด ขาดสภาพแวดล้อม สภาพครอบครัว ไม่มีรูปถ่ายบ้าน (มีแต่รูปถ่ายผู้กู้ ซึ่งแสดงให้เห็นสภาพความพิการ เพื่อจะได้พิจารณาว่าสามารถประกอบอาชีพได้หรือไม่) เมื่อข้อมูลไม่เพียงพอจึงทำให้การอนุมัติผิดพลาดได้

13. ความล่าช้าในการให้บริการเงินกู้

โดยหลักการที่ควรจะเป็นถือว่า ระยะเวลานับจากยื่นขอกู้ไปจนถึงการได้รับอนุมัติและคนพิการผู้กู้ได้รับเงินเรียบร้อย ใช้เวลาประมาณไม่เกิน 2 เดือน กล่าวคือ คณะอนุกรรมการจะประชุมเพื่ออนุมัติเงินกู้ทุก ๆ 2 เดือน และเมื่อประชุมแล้วก็ส่งมาให้ส่วนกลางเพื่ออนุมัติและโอนเงินมาให้โดยใช้เวลาอีกประมาณ 7 วัน รวมใช้เวลาทั้งสิ้นไม่เกิน 2 เดือนครึ่ง

แต่ในความเป็นจริงพบว่าในการยื่นกู้เงินจากกองทุน นับจากวันที่ยื่นกู้ไปจนถึงวันที่ได้รับเงินจะต้องใช้เวลานานถึง 6 - 8 เดือน เช่น จังหวัดอุบลราชธานี นับจากยื่นกู้จนถึงได้รับเงินใช้เวลานานถึง 5-7 เดือน โดยจะจัดประชุมแต่ละครั้งห่างกันประมาณ 3-4 เดือน เมื่อประชุมคณะอนุกรรมการอนุมัติเงินกู้เสร็จ และทำสัญญาแล้ว ส่งสัญญามาให้ส่วนกลางเพื่อส่งเงินไปให้ พบว่า นับเวลาจากการส่งสัญญามาถึงได้รับเงินที่โอนไปให้ต้องใช้เวลาจนถึง 3-4 เดือน เมื่อโอนมาให้แล้วทางสำนักงานก็จะนัดผู้กู้เข้ามารับเงิน โดยใช้วิธีการโทรศัพท์หรือแจ้งไปยังอำเภอโดยใช้เวลาอีก 2 สัปดาห์ และในระหว่างที่รอก็จะมีผู้กู้โทรมาทวงถามตลอดเวลา

14. ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามทวงหนี้

ในทางปฏิบัติพบว่าโดยทั่วไปหนังสือติดตามทวงหนี้จำนวนไม่น้อยจะไม่ถึงตัวผู้กู้เนื่องจากผู้กู้ได้ย้ายบ้านออกไปแล้ว ส่วนจังหวัดอุบลราชธานี กระบี่ และหนองคาย มิได้ส่งหนังสือเตือนผู้ที่ค้าง

ชำระตั้งแต่ 2 เดือนติดต่อกันเป็นต้นไป จังหวัดอุบลราชธานีมีการส่งจดหมายให้มารับสภาพหนี้ต้นปี ซึ่งพบว่ามีเพียงครั้งเดียวเท่านั้นที่ยอมมารับสภาพหนี้ดังกล่าวนี้ในแต่ละปี

ส่วนการส่งเจ้าหน้าที่เดินทางลงไปติดตามหนี้ถึงบ้านของผู้กู้หนี้ พบว่ามีการดำเนินการเฉพาะในบางจังหวัดเท่านั้น และไม่ได้ติดตามหนี้ของผู้ค้างชำระทุกราย แต่จะติดตามเฉพาะในรายที่ค้างชำระเป็นเวลานาน ๆ เท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงพบว่าหลายจังหวัดไม่ได้มีการติดตามมากนัก เช่น จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเจ้าหน้าที่ติดตามลูกหนี้ที่ค้างชำระเป็นเวลานานบ้างเป็นครั้งคราว เช่นในปี 2549 มีการติดตาม 2 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งไปเยี่ยมบ้านลูกหนี้ได้ไม่กี่หลังเท่านั้น เพราะพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีกว้างขวางมากลูกหนี้อยู่อาศัยกระจัดกระจายกันมาก นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถดำเนินการติดตามหนี้ถึงบ้านได้มากนักเพราะขาดบุคลากรและไม่มียงบประมาณ ส่วนจังหวัดกระบี่ หนองคาย และหนองบัวลำภู เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยได้ออกไปเยี่ยมบ้านของผู้กู้ที่ค้างชำระมากนัก เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีอัตรากำลังไม่พอ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์คนพิการผู้กู้เงิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่ (ร้อยละ 77.6) ตอบว่าภายหลังจากได้รับเงินกู้แล้วเจ้าหน้าที่กองทุนฯ ไม่เคยไปเยี่ยมบ้านของตนแต่ประการใด มีผู้ตอบเพียงร้อยละ 22.4 ที่ตอบว่าเจ้าหน้าที่เคยไปเยี่ยมบ้านภายหลังจากที่ได้รับเงินกู้แล้ว แสดงให้เห็นว่าในหลาย ๆ พื้นที่เจ้าหน้าที่มิได้มีการติดตามลงไปเยี่ยมเยียนการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของผู้กู้แต่ประการใด

ข้อมูลจากแหล่งเดียวกัน พบว่ามีผู้ที่เคยขาดการชำระหนี้ติดต่อกันเกินกว่าสองงวดถึงร้อยละ 77.6 พบว่ากลุ่มนี้เคยได้รับหนังสือเร่งรัดติดตามหนี้กรณีที่ขาดการชำระเงินติดต่อกันสองงวดหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบร้อยละ 27.3 ตอบว่าเจ้าหน้าที่ไม่เคยส่งหนังสือเร่งรัดติดตามหนี้ไปให้ และผู้ตอบที่เหลือร้อยละ 72.7 ตอบว่าเจ้าหน้าที่เคยส่งหนังสือเร่งรัดติดตามหนี้ อันแสดงให้เห็นว่าในบางจังหวัดยังไม่ได้มีการส่งหนังสือติดตามหนี้ไปยังผู้กู้อย่างครอบคลุมทั่วถึง

ตัวอย่างจากประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการติดตามหนี้

เรื่องที่ 1 นายศิริศักดิ์ กนะกาสัย ตำแหน่ง สหกรณ์จังหวัดพิจิตร

สร้างระบบบริหารจัดการที่ดี (การติดตามเร่งรัดหนี้)

1. ประชาชนกลุ่มต้องรับรู้ว่าสมาชิกกู้เงินเท่าไร ไปทำอะไร เช่น นาย ก. มีนา 10 ไร่ แต่มาขอกู้ไปทำนา 30 ไร่ ถ้าเขาโกหกมาแต่แรกแล้วก็คงไม่มีเงินมาชำระหนี้ได้ เพราะทำนาแค่ 10 ไร่ ก็คงไม่มีมาชำระได้

2. ระยะเวลาในการกู้เงินปกติสัญญาจะครบตามปีบัญชี ควรขยายเวลาไปตามฤดูกาลเก็บเกี่ยว สัญญาควรจะระบุให้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น เมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2520 ที่ อำเภอนองพอก สหกรณ์ปล่อยเงินกู้แต่ละรายสูงสุด 7,000.00 บาท ต่ำสุด 3,000.00 บาท รวมทั้งสิ้นประมาณ 1,000,000.00 บาท สมาชิกกว่า 180 คน เขียนสัญญาสิ้นสุดวันที่ 28 ก.พ. ปีบัญชี 31 มี.ค. สหกรณ์สามารถที่จะเก็บหนี้ได้ทันเวลา และยังมีเวลาติดตามหนี้ได้อีก ควรกำหนดให้ชำระหนี้ตามฤดูกาล ถ้าเงินอยู่ในมือก็จะเอาไปทำอย่างอื่น และอีกตัวอย่างหนึ่งที่คอนเจ็คต์ ได้มีการตั้งกลุ่มกองทุนชำระหนี้ สมาชิกในกลุ่มใครมีเงินมาก น้อย ก็ให้มาลงขันกันเป็นกองทุนให้สมาชิกในกลุ่มกู้ยืมเพื่อไปชำระหนี้ให้สหกรณ์อย่างเดียว แต่ต้องทำระเบียบรองรับให้ชัดเจน เวลาจะกู้จะต้องมีเงินของตัวเองบางส่วน เช่น มีเงิน 10,000.00 บาท สามารถกู้ได้ 15,000.00 บาท ถึงสิ้นปีก็จะเกิดผลกำไร และสามารถที่จะนำผลกำไรมาปันผลให้กับสมาชิกได้อีกทางหนึ่ง ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความสามัคคีกัน และประสบผลสำเร็จมากในความคิดนี้

3. ควรทำแบบบันทึกข้อมูลออกมาอีกครั้งเวลาทวงหนี้ และเวลาไปทวงหนี้ควรให้สมาชิกลงชื่อรับทราบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ชื่อสมาชิก.....กลุ่ม.....เลขทะเบียน.....

ลำดับที่	มูลหนี้	ดอกเบี้ย	วันครบกำหนด	รายละเอียดการติดตาม	ลายมือชื่อสมาชิก

4. ควรสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกและทำหลักฐานทุกครั้งที่ออกไปพบสมาชิก เช่น มีใบตรวจเยี่ยมนอกเหนือจากที่กำหนดทำขึ้นมาอีกอย่างหนึ่งเก็บไว้เป็นหลักฐานของตัวเองว่าได้มีการมาพบสมาชิกจริง และสมาชิกควรรับรู้

5. เวลาที่มีการประชุมใหญ่ควรมีการตั้งรางวัลให้กับสมาชิกที่ชำระหนี้ดี ไม่เคยผิดสัญญา ส่วนสมาชิกที่ไม่มาชำระหนี้ควรกระจายข่าวออกไปให้สมาชิกอื่นได้รับรู้แต่ไม่ควรประกาศออกมาตรง ๆ ควรใช้วิธีบอกต่อ ๆ กันไปจะดีที่สุด

เรื่องที่ 2 นางปณิตา ภูมิประพัทธ์ ตำแหน่ง นักวิชาการสหกรณ์ 7ว

1. ก่อนถึงกำหนดชำระหนี้เจ้าหน้าที่สินเชื่อควรเข้าไปดูว่าสมาชิกมีสถานภาพเป็นอย่างไร สมาชิกสามารถที่จะมาชำระหนี้ได้หรือไม่เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ แต่ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่สินเชื่อไม่ทำหวังแต่เปอร์เซ็นต์ที่จะได้รับจากการทวงหนี้

2. เวลาทวงหนี้ควรทวงหนี้ทั้งหมด ทั้งผู้กู้และผู้ค้ำประกันเงินกู้ เพื่อที่ว่าผู้ค้ำประกันจะได้กระตุ้นให้ผู้กู้มาชำระหนี้

3. เวลาเตือนให้ชำระหนี้ ครั้งแรกควรให้กรรมการเป็นผู้เตือน ถ้าครั้งแรกไม่มาชำระควรให้ทนายความเป็นผู้ทวงถาม เวลาฟ้องร้องคดีควรฟ้องรายที่คณะกรรมการเป็นผู้ค้ำประกันก่อนเพื่อให้สมาชิกได้เห็นเป็นตัวอย่าง

เรื่องที่ 3 นายอำนาจ ลองเนียม ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 7

นายอำนาจ ลองเนียม ได้ยกตัวอย่างนิทานขึ้นมา 1 เรื่อง คือ นกกระจาบสามารถแก้ไขปัญหาคู่การรวมพลังกัน โดยที่สมาชิกทำอย่างไรไม่ให้เสียดอกเบี้ยและค่าปรับ โดยการตั้งกองทุนขึ้นมา โดยที่สมาชิกจะไม่ยืมเงินข้างนอกมาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ ซึ่งมีผู้นำวิธีนี้ไปปฏิบัติแล้วประสบผลสำเร็จ และยังทำให้สมาชิกเกิดความสามัคคีกันอีกด้วย

เรื่องที่ 4 นายชงชัย มากไหม (สร้างแรงจูงใจพิเศษ) ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริม สหกรณ์ 7

1. หนี้สินของสหกรณ์ภาคการเกษตร เป็นหนี้สินที่มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากรายได้ของสมาชิกผู้กู้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ ราคาผลิตผล ฯลฯ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้สหกรณ์ฯ มีลูกหนี้ค้างชำระนานเป็นจำนวนมาก สหกรณ์ฯ จึงควรจัดทำโครงการพิเศษโดยใช้โอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งในอดีตเคยประสบความสำเร็จกับสหกรณ์ฯ บางแห่งมาแล้ว ทั้งนี้ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ และประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบว่าโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของสหกรณ์ รวมทั้งช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของสมาชิกและสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกชำระหนี้กับสหกรณ์มากขึ้น

การลดค่าใช้จ่ายและสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกชำระหนี้ต่อสหกรณ์มากขึ้น คือ การลดค่าปรับค้ำ ลดดอกเบี้ยค้ำ และลดดอกเบี้ยประจำปี ทั้งนี้ต้องคำนวณค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีก่อน เมื่อทราบค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีต่อสมาชิกแต่ละราย ให้นำค่าใช้จ่ายที่สหกรณ์ต้องจ่ายเพื่อการดำเนินคดีนั้นมาหักลดให้กับสมาชิกที่นำเงินมาชำระหนี้ภายในกำหนดแทนการจ่ายค่าจ้างให้ทนายความและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดย่อ ๆ ดังนี้

ตัวอย่าง

1. ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่ 5 ธันวาคม 2551 – 12 สิงหาคม 2552 (เริ่มวันพอสิ้นสุดวันแม่ หรือเริ่มวันแม่สิ้นสุดวันพ่อ)

2. วิธีดำเนินการ

(1) กรณีสมาชิกชำระหนี้เสร็จในคราวเดียวให้ลดค่าปรับค้ำ ดอกเบี้ยค้ำ และดอกเบี้ยค้ำ ดังนี้

- ลดค่าปรับค้ำให้ 50% ของค่าปรับค้ำทั้งหมด
- ลดดอกเบี้ยค้ำให้ 30% ของดอกเบี้ยค้ำทั้งหมด
- ลดดอกเบี้ยประจำปีให้ร้อยละ 0.50 ของอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในสัญญา

(2) กรณีชำระเพียงบางส่วน คือ ชำระค่าปรับค้ำ ดอกเบี้ยค้ำ ดอกเบี้ยประจำปีทั้งหมด และสามารถชำระเงินต้นได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท ให้ลดค่าปรับค้ำ ให้ 30% ของค่าปรับค้ำทั้งหมด

ดอกเบี้ยค้างให้ 15 % ของดอกเบี้ยค้างทั้งหมด และดอกเบี้ยประจำปีให้ 0.25% ของอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดในสัญญา

นอกจากนี้ควรมีการจัดชั้นสมาชิก โดยกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณสมบัติ (สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม)

(1) สมาชิกชั้น 1 - มีหุ้นไม่น้อยกว่า 50,000 บาท

- มีเงินฝากไม่น้อยกว่า 20,000 บาท
- ซื้อสินค้า/บริการจากสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 20,000 บาท
- ไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ ยกเว้นเหตุสุดวิสัยและได้รับการผ่อนผันจากสหกรณ์แล้ว

(2) สมาชิกชั้น 2 - มีหุ้นในสหกรณ์ตั้งแต่ 25,000 บาท ถึง 49,990 บาท

- มีเงินฝากตั้งแต่ 10,000 บาท ถึง 19,990 บาท
- ซื้อสินค้า / บริการ จากสหกรณ์ตั้งแต่ 10,000 – 20,000 บาท
- ไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ ยกเว้นเหตุสุดวิสัยและได้รับการผ่อนผันจากสหกรณ์แล้ว

(3) สมาชิกชั้น 3 - มีหุ้นในสหกรณ์ ไม่เกิน 24,490 บาท

- มีเงินฝากไม่เกิน 10,000 บาท
- ซื้อสินค้า / บริการ ไม่เกิน 10,000 บาท
- ไม่เคยผิดนัดชำระหนี้ ยกเว้นเหตุสุดวิสัยและได้รับการผ่อนผันจากสหกรณ์แล้ว

(4) สมาชิกชั้น 4 คือสมาชิกชั้น 1,2,3 ที่ผิดนัดชำระหนี้โดยไม่มีเหตุอันควรและไม่ได้รับ

การผ่อนผันจากสหกรณ์

2. สิทธิประโยชน์

(1) สมาชิกชั้น 1 กู้เงินจากสหกรณ์ได้ตามวงเงินขั้นสูงที่กำหนดไว้ในระเบียบ อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี

(2) สมาชิกชั้น 2 กู้เงินจากสหกรณ์ได้ไม่เกิน 90 % ของวงเงินขั้นสูงที่กำหนดในระเบียบ อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 7.75 ต่อปี

(3) สมาชิกชั้น 3 กู้เงินจากสหกรณ์ได้ไม่เกิน 80 % ของวงเงินขั้นสูงที่กำหนดในระเบียบ อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 8.50 ต่อปี

(4) สมาชิกชั้น 4 ไม่สามารถกู้เงินจากสหกรณ์ได้และต้องชำระจากเงินกู้ที่ค้างชำระ ในอัตราร้อยละ 9 ต่อปี และมีค่าปรับเพิ่มอีกร้อยละ 3 ต่อปี

การจัดทำโครงการพิเศษดังกล่าว จะทำให้สมาชิกมีวินัยทางการเงิน ชำระหนี้ได้ตามกำหนดและยินยอมนำเงินมาชำระหนี้ทันทีหากมีการผิคนัดชำระหนี้

อย่างไรก็ตาม การจัดทำโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องสอดคล้องกับระเบียบของสหกรณ์ว่าด้วยเงินกู้ ๆ ทั้งจะต้องนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติโครงการแล้วแจ้งให้ผู้สอบบัญชีทราบเพื่อจะได้ไม่มีปัญหาในการจัดทำบัญชีและรับรองงบการเงิน ที่สำคัญจะต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างเข้มข้น

เรื่องที่ 5 นางกาญจนา ผิวพรรณ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 7

1. จัดทำรายละเอียดข้อมูลสมาชิกโดยการสอบถามเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ได้แก่ ที่ดินทำการเกษตร ที่นา ที่สวน ที่ไร่ ที่บ้าน รวมทั้งการเช่าบุคคลอื่น) หนี้สินจากสถาบันการเงิน กองทุนหมู่บ้าน หนีบุคคลภายนอก ตลอดจนรายได้ ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน โดยจัดทำเป็นแผ่นการ์ดประวัติของสมาชิกรายคน และปรับปรุงข้อมูลเป็นประจำทุกปีหากมีรายการเปลี่ยนแปลง (ดูตัวอย่างในการจัดทำข้อมูลลูกค้าของ ธ.ก.ส.)

2. ประชุมกลุ่มสมาชิก ในวาระการประชุมเรื่องการให้สินเชื่อ ควรมีการสอดแทรกธรรมะของพระพุทธองค์เกี่ยวกับกฎแห่งกรรม เมื่อเป็นหนี้แล้วต้องใช้หนี้คืน หากไม่ใช้คืน ชาติต่อไปต้องเกิดเป็นม้า วัว ควาย เป็นต้น

เรื่องที่ 6 นางไไทยนิม แสงสว่าง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 7

การติดตามหนี้สิน สหกรณ์ควรให้คณะกรรมการดำเนินการออกติดตามเร่งรัดหนี้สินพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สินเชื่อควรมีข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินของสมาชิก โดยให้กรรมการและเจ้าหน้าที่ติดตามถึงบ้านเรือนสมาชิก และให้มีการแบ่งงานกรรมการและเจ้าหน้าที่สินเชื่อ ซึ่งเจ้าหน้าที่และเจรจาในการชำระหนี้ ส่วนกรรมการที่เหลือ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ให้ลงไปสำรวจฐานะการเป็นอยู่ ภูมิลำเนาที่บริเวณบ้าน ดูทรัพย์สินต่าง ๆ ตลอดจนการถ่ายรูปเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา กรรมการที่เหลือให้

สอบถามข้อมูลการประกอบอาชีพจากครอบครัว เช่น สอบถามลูกหรือเพื่อนบ้านข้างเคียง แต่ไม่ต้องบอกจำนวนหนี้สินของสมาชิก เป็นต้น

เรื่องที่ 7 นายณรงค์ บัวทอง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7

เทคนิค / วิธีการที่เคยปฏิบัติ

1. การยื่นเรื่องขอกู้เงินของสมาชิกต้องผ่านการรับรองข้อมูลจากกลุ่มที่สมาชิกสังกัด (ประธานกลุ่ม – เลขานุการกลุ่ม)
2. การพิจารณาเงินกู้ให้พิจารณาจากการนำเงินไปลงทุนการผลิตเป็นหลัก ไม่ใช่พิจารณาจากหลักประกันเป็นหลัก และควรพิจารณาจากข้อมูลประกอบอื่น ๆ ของสมาชิกด้วย เช่น ประวัติการดำเนินชีวิต ความขยันในการประกอบอาชีพ ฯลฯ
3. ในการขอกู้และเบิกรับเงินกู้ของสมาชิกต้องให้คู่สมรสรับทราบทุกครั้ง โดยอาจจะทำเป็นบันทึกรับทราบไว้ในวันที่รับเงินกู้
4. เมื่อสมาชิกเบิกรับเงินกู้ไปแล้ว เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ต้องหมั่นออกไปเยี่ยมเยียนสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่จำเป็นต้องสอบถามถึงเรื่องเงินกู้อย่างเดียว อาจจะสอบถามถึงสารทุกข์สุกดิบของสมาชิกและครอบครัว เพื่อจะได้เห็นถึงการดำเนินชีวิตของสมาชิกตามความเป็นจริงและสร้างความคุ้นเคย โดยอาจทำเป็นสมุดบันทึกเยี่ยมเยียนและให้สมาชิกลงชื่อไว้
5. ในส่วนของสหกรณ์ ควรมีการจัดชั้นสมาชิก เช่น ชั้น 1 ชั้น 2 ชั้น 3 ชั้น 4 ชั้น 5 แต่ละชั้น กำหนดหลักเกณฑ์ / เงื่อนไขตามความเหมาะสมของแต่ละแห่ง โดยสมาชิกชั้นดีอาจได้รับสิทธิพิเศษ เช่น ส่วนลดอัตราดอกเบี้ย ฯลฯ
6. ในการประชุมกลุ่มสมาชิกแต่ละครั้ง ต้องชี้แจง / ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในรูปแบบสหกรณ์ แผน – ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ และฐานะการเงินของสหกรณ์ให้สมาชิกทราบตามความเป็นจริงทุกครั้งด้วย ไม่ใช่แค่ทวงหนี้อย่างเดียว

15. ปัญหาผู้กู้ไม่นำหนี้เงินกู้มาชำระคืน

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการดำเนินการกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ก็คือ คนพิการผู้ขาดการชำระเงินกู้คืน การเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์คนพิการที่ใช้บริการกู้เงิน

จากกองทุนฯ แสดงให้เห็นถึงการขาดการชำระเงินงวดคืนติดต่อกันเกินกว่าสองงวดขึ้นไปของคนพิการผู้กู้ยืม ซึ่งพบว่าผู้กู้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.7) เคยขาดส่ง ส่วนที่เหลือร้อยละ 35.3 ไม่เคยขาดส่ง การชำระเงินติดต่อกันเกินกว่าสองงวดขึ้นไป

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้กู้จำนวนไม่น้อยที่ขาดส่งเป็นเวลาติดต่อกันหลายเดือน และไม่ยอมไปติดต่อกับสำนักงาน พมจ. เพื่อดำเนินการตรวจสอบยอดหนี้ค้างชำระคงเหลือ พร้อมกับเซ็นชื่อยอมรับสภาพหนี้ต่อกองทุนฯ แต่ประการใด ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในทุก ๆ จังหวัด และเมื่อจำนวนของผู้กู้ที่ไม่ยอมชำระหนี้เพิ่มสูงขึ้น ก็จะส่งผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของกองทุนฯ ในที่สุด

สำหรับปัญหาในด้านของคนพิการผู้กู้ที่ไม่นำเงินมาชำระหนี้เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ ดังจะได้วิเคราะห์ตามลำดับต่อไปนี้

1. คนพิการผู้กู้มีความเข้าใจไม่ถูกต้อง กล่าวคือ เมื่อเห็นว่าเป็นเงินของรัฐบาลก็คิดว่าเป็นเงินที่ให้ฟรี เอาไปแล้วไม่ต้องนำมาใช้คืน ปัญหาดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในจังหวัดอุบลราชธานี หนองคาย หนองบัวลำภู เชียงราย ลำปาง เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช กระบี่ ตรัง นครปฐม และสระบุรี ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้น ในบางจังหวัดพบว่า เจ้าหน้าที่กองทุนฯ เป็นผู้บอกแก่คนพิการเองเลยว่า การกู้เงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นเงินของรัฐบาล ไม่ต้องนำมาใช้คืน ซึ่งการสร้างกระแสดังกล่าวนี้ ส่งผลให้เกิดแรงดึงดูดให้คนพิการจำนวนมากหันมากู้เงินกองทุน โดยเฉพาะในช่วงประมาณปี 2543 - 2548 อันส่งผลให้เกิดการอนุมัติเงินกู้ออกไปอย่างรวดเร็วจำนวนมาก แต่ในขณะเดียวกันกลับพบว่าปัญหาหนี้ค้างชำระก็จะทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นเงาตามตัวอีกด้วย

2. การนำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ กล่าวคือ คนพิการผู้กู้ต้องการนำเงินไปใช้อย่างอื่น ซึ่งมีใช้เพื่อการประกอบอาชีพตามที่ระบุไว้ในเอกสารการยื่นกู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ก้นำเงินไปเล่นการพนัน นำไปใช้ในการดื่มเหล้า ใช้ในการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยเพื่อการบริโภค (ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ ตู้เย็น เครื่องเสียง โทรทัศน์ เครื่องเล่นดีวีดี ฯลฯ) หรือนำไปซ่อมแซมบ้าน/ต่อเติมบ้าน อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีพบว่า เมื่อคนพิการผู้กู้ได้รับเงินกู้แล้ว ก็จะมีญาติสนิทหรือสมาชิกภายในครัวเรือน (เช่น พ่อ แม่ พี่สาว) มาขอแบ่งเงินไป เช่น ผู้กู้ในจังหวัดอุบลราชธานีรายหนึ่งกู้เงินจากกองทุนฯ มาได้จำนวน 30,000 บาท เมื่อพี่สาวรับทราบว่ามีเงินมาขอแบ่งเงินที่สำนักงาน พมจ. พี่สาวก็เดินทางมาที่บ้านเพื่อขอแบ่งเงินจากน้องไปจำนวน 15,000 บาท โดยไม่คิดว่าจะต้องใช้คืนแก่น้องแต่ประการใด นอกจากนี้ยังพบว่าผู้กู้หลายคนจะต้องนำเงินกู้ที่ได้รับไปแบ่งให้แก่ผู้ค้าประกันอีกด้วย อันทำให้เงินกู้

ที่เหลืออยู่มีจำนวนน้อยเกินกว่าที่จะนำไปประกอบอาชีพให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย
ได้

3. การประกอบอาชีพล้มเหลว คนพิการจำนวนไม่น้อยที่ประสงค์จะกู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพอย่างแท้จริง ในการประกอบอาชีพดังกล่าวนั้น ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น เลี้ยงไก่แล้วไก่เป็นโรครบาดตายหมดแล้ว หรือลงทุนประกอบอาชีพปลูกผ้าห่มไหมพรมแล้วไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้จำนวนที่มากพอ เป็นต้น อันทำให้ขาดทุนสิ้นเนื้อประดาตัวจนไม่สามารถเหลือเงินมาใช้หนี้ได้

4. ความไม่สะดวกของคนพิการที่จะนำเงินมาชำระคืน เนื่องจากช่องทางการชำระเงินคืนแก่กองทุนฯ สามารถกระทำได้โดยส่งมาทางธนาณัติ หรือนำเงินสดมาส่งที่สำนักงาน พมจ. ซึ่งโดยทั่วไปในสัญญาจะระบุให้ผู้กู้จะต้องนำเงินงวดมาชำระเดือนละ 1 ครั้ง แต่คนพิการจำนวนไม่น้อยที่ไม่สะดวกในการเดินทางไปไปรษณีย์ หรือเดินทางมาที่สำนักงาน พมจ. ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พวกเขาไม่สะดวกที่จะนำเงินมาชำระคืนได้ทุกงวด แต่เมื่อค้างชำระสะสมเอาไว้มากหลาย ๆ งวด อันก่อให้เกิดภาระที่หนักมากขึ้น ประกอบกับเจ้าหน้าที่กองทุนฯ บางแห่งไม่ค่อยสนใจที่จะติดตามทวงหนี้ที่ค้างชำระ จนในที่สุดได้ทำให้คนพิการผู้กู้หยุดชำระหนี้ไปเลยอย่างไม่มีกำหนด

5. การทำสัญญาคืนเงินกู้ไม่สอดคล้องกับรายรับที่จะได้มาของผู้กู้ กล่าวคือ ในสัญญาเงินกู้ได้ระบุว่าคนพิการผู้กู้เงินจะต้องนำเงินมาชำระหนี้เป็นประจำทุกเดือน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่าผู้กุนำเงินไปลงทุนในธุรกิจที่กว่าจะได้รับผลตอบแทนคืนมาต้องรอเวลานานหลายเดือน เช่น นำเงินกู้ไปเลี้ยงวัว ซึ่งกว่าที่วัวจะโตจนขายได้อาจใช้เวลานานถึง 12 เดือน เมื่อเป็นเช่นนี้ ในช่วงระหว่างที่กำลังเลี้ยงวัวอยู่ก็จะไม่มีรายได้เข้ามาจึงไม่มีเงินไปชำระหนี้ได้ อันทำให้ลูกหนี้ค้างชำระนานติดต่อกันถึง 12 เดือน ในขณะที่เจ้าหน้าที่กองทุนฯ อาจจะคาดหวังว่าเมื่อลูกหนี้ขายวัวได้เงินก้อนโตแล้วก็จะนำเงินกู้มาใช้หนี้คืนทั้งหมด แต่เจ้าหน้าที่กองทุนฯ ไม่ทราบว่าการขายวัววันไหนที่เท่าไร และเมื่อปรากฏว่าคนพิการสามารถขายวัวได้เงินก้อนโต โดยเจ้าหน้าที่กองทุนฯ มิได้มาติดตามทวงหนี้ คนพิการก็อาจจะบิดพลิ้วเพื่อนำเงินไปใช้อย่างอื่น (เช่น ลงทุนซื้อลูกวัวมาเลี้ยงใหม่ หรือนำเงินไปซื้อสินค้าบริโภคประเภทฟุ่มเฟือย ฯลฯ) โดยไม่ยอมนำเงินมาชำระหนี้ที่พอกพูนมากขึ้นแต่ประการใด

สำหรับสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ผู้กู้ค้างชำระหนี้ ด้านหนึ่งเกิดจากปัญหาอันสืบเนื่องจากการขาดความชัดเจนของตัวนโยบายการปล่อยเงินกู้เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์เงินกู้มิได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ของการประกอบอาชีพของผู้กู้เป็นสำคัญ แต่เจ้าหน้าที่หรือ

อนุกรรมการบางคนพิจารณาจากความสงสาร อันทำให้ตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ได้ค่อนข้างง่าย และเมื่อการอนุมัตินี้ให้หลักเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นสูงก็จะทำให้เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระสูงตามไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากปัญหาที่คนพิการผู้กู้ไม่นำหนี้มาค้างชำระติดต่อกันหลายงวดดังกล่าวนี้ แต่ทางสำนักงานก็มีได้ดำเนินการอะไรอย่างเข้มงวด ได้ส่งผลกระทบทางลบต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ เนื่องจากการปล่อยให้ผู้ค้างชำระหนี้อยวนวุ่นได้ก่อให้เกิดเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ จนในที่สุดได้ก่อให้เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระทวีความรุนแรงเป็นทวีคูณ

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ส่งผลซ้ำเติมให้หนี้ค้างชำระมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนฯ มีจำนวนไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการเดินทางลงพื้นที่เพื่อไปเยี่ยมเยียนบ้านเรือนของลูกหนี้ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพและติดตามทวงหนี้ของผู้กู้ เมื่อทางสำนักงานฯ ห่างเหินต่อลูกหนี้จึงทำให้เกิดช่องว่างสำหรับลูกหนี้ที่จะวางตัวนิ่งเฉยเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากการค้างชำระหนี้ของตน ในช่วงที่เกิดวิกฤตสภาพคล่องขึ้นในปี 2549 ทางสำนักงานฯ ได้ประสานไปยังคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด (ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาอนุมัติเงินกู้) เพื่อได้รับทราบเกี่ยวกับสถานะสภาพคล่องของกองทุนฯ เพื่อจะได้ช่วยกันเข้มงวดมากขึ้นในการพิจารณาและกั้นกรองเงินกู้ และการติดตามผู้กู้ที่ค้างการชำระหนี้ โดยทางสำนักงานฯ ได้มอบหมายนโยบายให้ทางคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ด้วยความรอบคอบมากขึ้น เพื่อให้เกิดความสมเหตุสมผลมากขึ้น และพิจารณาด้วยมาตรการที่เข้มงวดมากขึ้น

อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้คณะอนุกรรมการฯ มีการอนุมัติเงินกู้ได้น้อยลงจากแต่ก่อนบางจังหวัดส่งเข้ามาเป็น 100 ราย ลงลงเหลือเพียง 20-30 ราย ก็คิดว่าได้ผลระดับหนึ่ง กล่าวคือ ในปี 2548 ทั่วประเทศให้การอนุมัติเงินกู้รวมกันทั้งสิ้น 8,652 ราย จำนวนเงิน 209,870,829 บาท ในปี 2529 ได้ลดลงเหลือ 5,851 ราย จำนวนเงิน 165,912,493 บาท

นอกจากนี้ทางสำนักงานฯ ยังได้กำชับให้เจ้าหน้าที่กองทุนฯ ในแต่ละจังหวัดออกไปติดตามหนี้ที่บ้านของผู้กู้โดยตรงมากขึ้น ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่พบกับผู้กู้ก็สามารถอธิบายทำความเข้าใจกับผู้กู้ได้ว่าเงินดังกล่าวนี้ไม่ได้ให้เปล่า แต่จะต้องใช้คืนด้วย ซึ่งพบว่าผู้กู้ส่วนใหญ่ก็มีความเข้าใจมากขึ้น และนำเงินมาใช้หนี้คืนมากขึ้นด้วย

อนุกรรมการบางคนพิจารณาจากความสงสาร อันทำให้ตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ได้ค่อนข้างง่าย และเมื่อการอนุมัตินี้ให้หลักเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นสูงก็จะทำให้เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระสูงตามไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากปัญหาที่คนพิการผู้กู้ไม่นำหนี้มาค้างชำระติดต่อกันหลายงวดดังกล่าวนี้ แต่ทางสำนักงานก็มีได้ดำเนินการอะไรอย่างเข้มงวด ได้ส่งผลกระทบทางลบต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ เนื่องจากการปล่อยให้ผู้ค้างชำระหนี้ลอยนวลได้ก่อให้เกิดเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ จนในที่สุดได้ก่อให้เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระทวีความรุนแรงเป็นทวีคูณ

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ส่งผลซ้ำเติมให้หนี้ค้างชำระมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดจากเจ้าหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนฯ มีจำนวนไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการเดินทางลงพื้นที่เพื่อไปเยี่ยมเยียนบ้านเรือนของลูกหนี้ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพและติดตามทวงหนี้ของผู้กู้ เมื่อทางสำนักงานฯ ห่างเหินต่อลูกหนี้จึงทำให้เกิดช่องว่างสำหรับลูกหนี้ที่จะวางตัวนิ่งเฉยเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากการค้างชำระหนี้ของตน ในช่วงที่เกิดวิกฤติสภาพคล่องขึ้นในปี 2549 ทางสำนักงานฯ ได้ประสานไปยังคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด (ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาอนุมัติเงินกู้) เพื่อมารับทราบเกี่ยวกับสถานะสภาพคล่องของกองทุนฯ เพื่อจะได้ออกมาช่วยกันเข้มงวดมากขึ้นในการพิจารณาและกักเงินกู้ และการติดตามผู้กู้ที่ค้างชำระหนี้ โดยทางสำนักงานฯ ได้มอบหมายนโยบายให้ทางคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ด้วยความรอบคอบมากขึ้น เพื่อให้เกิดความสมเหตุสมผลมากขึ้น และพิจารณาด้วยมาตรการที่เข้มงวดมากขึ้น

อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้คณะอนุกรรมการฯ มีการอนุมัติเงินกู้ได้น้อยลงจากแต่ก่อนบางจังหวัดส่งเข้ามาเป็น 100 ราย ลงเหลือเพียง 20-30 ราย ก็คิดว่าได้ผลระดับหนึ่ง กล่าวคือ ในปี 2548 ทั่วประเทศให้การอนุมัติเงินกู้รวมกันทั้งสิ้น 8,652 ราย จำนวนเงิน 209,870,829 บาท ในปี 2529 ได้ลดลงเหลือ 5,851 ราย จำนวนเงิน 165,912,493 บาท

นอกจากนี้ทางสำนักงานฯ ยังได้กำชับให้เจ้าหน้าที่กองทุนฯ ในแต่ละจังหวัดออกไปติดตามหนี้ที่บ้านของผู้กู้โดยตรงมากขึ้น ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่พบกับผู้กู้ก็สามารถอธิบายทำความเข้าใจกับผู้กู้ได้ว่าเงินดังกล่าวนี้ไม่ได้ให้เปล่า แต่จะต้องใช้คืนด้วย ซึ่งพบว่าผู้กู้ส่วนใหญ่ก็มีความเข้าใจมากขึ้น และนำเงินมาใช้หนี้คืนมากขึ้นด้วย

16.ปัญหาการย้ายที่อยู่อาศัยของผู้กู้

คนพิการกู้ยืมเงินจากกองทุนฯ โดยกองทุนฯ มิได้เข้มงวดเกี่ยวกับสถานที่อยู่อาศัย กล่าวคือ คนพิการที่ประสงค์จะกู้เงินจากกองทุนฯ สามารถยื่นกู้ได้ โดยทางกองทุนฯ มิได้กำหนดคุณสมบัติว่า จะต้องเป็นผู้อยู่อาศัยในบ้านหลังที่ระบุนานานเพียงใด ต่อมา ในระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2547 ได้กำหนดให้ผู้กู้จะต้องอยู่อาศัยในท้องที่ที่ยื่นกู้ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน แม้ว่าจะมีใช้บ้านของตนเองก็ตาม ซึ่งหมายถึงอาจเป็นบ้านเช่า หรือพักอาศัยในบ้านของญาติ โดยมิได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามา โดยระบุไว้ว่า “กรณีที่ไม่มิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในท้องที่นั้น ต้องได้รับการรับรองจากองค์กรท้องถิ่น หรือองค์กรคนพิการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ว่าคนพิการที่ได้รับการรับรองนี้ เป็นบุคคลอยู่ที่ท้องที่ตามคำรับรอง หรือมีหนังสือรับรองการเช่าบ้านหรือการเข้าพักอาศัยจากเจ้าของบ้านเช่า ซึ่งเช่ามาแล้ว ไม่น้อยกว่าหกเดือน”

ตาม ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2542 ซึ่งมีได้กำหนดว่าคนพิการอยู่อาศัยในท้องที่ที่ยื่นกู้มาเป็นเวลานานเท่าไร จึงจะถือว่าเป็นผู้มีสิทธิยื่นกู้ เมื่อเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของผู้กู้เป็นเช่นนี้ ทำให้คนพิการมีโอกาสสูงที่จะกู้ยืมเงินจากกองทุนฯ แล้ว จะย้ายบ้าน ไปอยู่ในเขตอำเภออื่น ไม่ว่าจะด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการหนีหนี้หรือไม่ก็ตาม ทั้ง ๆ ที่เพิ่งได้รับเงินกู้มาในช่วงเวลาไม่นานนักก็ตาม ซึ่งเมื่อลูกหนี้อพยพย้ายบ้านออกไปอยู่ที่อื่น ก็จะทำให้กองทุนฯ ไม่สามารถติดตามลูกหนี้ให้มาชำระหนี้ที่ค้างชำระได้

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้ทางกองทุนฯ กำหนดเงื่อนไขใหม่ว่าผู้กู้ที่อยู่บ้านเช่าจะต้องอยู่ในบ้านหลังนั้น ไม่น้อยกว่า 6 เดือนมาแล้วจึงจะสามารถมีสิทธิยื่นกู้เงินได้ โดยในการยื่นกู้ นั้น เจ้าของบ้านจะต้องลงนามรับรองด้วยว่าผู้กู้ได้อยู่บ้านหลังนั้นมานานเท่าไรแล้ว

กระนั้นก็ตาม จะพบว่า คนพิการในเขตเมืองใหญ่ ซึ่งมักจะมีฐานะยากจน ด้วยเหตุนี้ส่วนใหญ่จึงพักอาศัยในบ้านเช่า โดยมีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนที่อยู่อาศัยบ่อย ๆ ด้วยเหตุนี้ แม้แต่ในปัจจุบันก็ยังมีปัญหาผู้กู้ย้ายที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนไม่น้อยที่กองทุนฯ ไม่สามารถติดตามหนี้ที่ค้างชำระได้

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์คนพิการ ผู้กู้เงินจากกองทุนจำนวน 13 จังหวัด ซึ่งพบว่า ในขณะที่คณะวิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์นั้น คนพิการได้ย้ายที่อยู่ออกไปแล้วมีสูงถึงร้อยละ 15.44 โดยตัวเลขดังกล่าวจะสูงมากในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ คนพิการผู้กู้ในเขตกรุงเทพฯ ได้ย้ายที่อยู่ออกไปถึงร้อยละ 44.24 ของผู้กู้ทั้งหมดที่คณะวิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้กู้ได้เสียชีวิตแล้วมีจำนวนสูงถึงร้อยละ 7.27 โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กู้จากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีอัตราการเสียชีวิตสูงกว่าผู้กู้ในภาคอื่น ๆ อาทิ จังหวัดอุบลราชธานี และหนองคาย มีคนพิการผู้กู้เสียชีวิตแล้วถึงร้อยละ 11.54 และ 14.52 ตามลำดับ

17. ปัญหาไม่สามารถตัดหนี้สูญออกไปจากระบบได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องนี้สูญก็คือ กองทุนฯ มีผู้กู้ที่ไม่นำเงินมาชำระติดต่อกันเป็นเวลานาน นอกจากนี้จะพบว่าลูกหนี้จำนวนไม่น้อยไม่ยอมมาติดต่อกับสำนักงานฯ เพื่อยอมรับสภาพหนี้ และผู้ทั้งหมดอายุสัญญาชำระหนี้ (5 ปี) แล้ว แต่ยังชำระหนี้ไม่หมดและทางสำนักงานฯ ไม่สามารถติดต่อกับลูกหนี้เหล่านั้น ได้มีเป็นจำนวนมาก สำหรับลูกหนี้ที่ค้างชำระติดต่อกันเป็นเวลานาน และเป็นหนี้ที่ทางสำนักงานฯ ควรตัดเป็นหนี้สูญ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ได้แก่

1) ตาย

2) ยังมีชีวิตอยู่ แต่ไม่มีศักยภาพที่จะทำงานได้ เนื่องจากปัจจุบันมีความพิการรุนแรงมากขึ้น หรือสุขภาพมากขึ้น จนไม่สามารถทำงานได้อีกต่อไป

ตาม “ระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2547” ได้ระบุไว้ในหมวดที่ 7 เรื่องการตัดหนี้สูญว่า “เมื่อผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจารณาว่า ทั้งผู้กู้และผู้ค้ำประกัน ไม่อยู่ในวิสัยที่จะใช้เงินคืนทั้งหมดหรือบางส่วนได้ ให้รายงานสาเหตุแห่งการผิดสัญญาของผู้กู้และผู้ค้ำประกันต่อคณะกรรมการพิจารณา ก่อนนำเสนอคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อขอตัดหนี้สูญต่อกระทรวงการคลัง”

ระเบียบข้างต้นไม่เอื้อในทางปฏิบัติให้เกิดการตัดหนี้สูญได้ เนื่องจาก ผู้กู้ยืมที่ค้างชำระหนี้ 2 ประเภท คือ เสียชีวิตแล้ว หรือยังมีชีวิตอยู่แต่ไม่มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพได้ อันเป็นผู้กู้ยืมที่ไม่สามารถจะนำเงินมาชำระหนี้คืนได้ แต่ทางกองทุนไม่สามารถตัดเป็นหนี้สูญได้ เนื่องจาก

1) กองทุนไม่สามารถตัดเป็นหนี้สูญด้วยตัวเองได้ แต่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของกระทรวงการคลังว่าด้วยการตัดหนี้สูญ และการตัดหนี้สูญจะต้องดำเนินการผ่านกระทรวงการคลัง โดยคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบทุกครั้ง ซึ่งทำให้ติดขัดในระเบียบราชการ กล่าวคือ หนี้สูญในความหมายทางราชการก็ต้องติดตามทวงหนี้จนถึงที่สุด เมื่อหมดหนทางทุกด้านแล้วจึงจะใช้วิธีตัดหนี้สูญ เช่น คนพิการเสียชีวิต ผู้ค้าเสียชีวิตแล้ว และเมื่อตามหาญาติพี่น้องแล้วไม่สามารถที่จะชำระคืนได้ ซึ่งถือว่าเป็นการสิ้นสุดกระบวนการทั้งหมด จึงจะสามารถตัดเป็นหนี้สูญได้

2) ปัญหาขาดเจ้าหน้าที่กองทุนที่จะไปติดตามข้อมูลของลูกค้าและผู้ค้าประกันว่าเข้าเงื่อนไขที่จะตัดเป็นหนี้สูญแล้วหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ทางกองทุนฯจึงสามารถตัดเป็นหนี้สูญได้น้อยมาก กล่าวคือนับจากที่ดำเนินการเงินกู้มาตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ มีลูกค้าที่ถูกชำระเป็นหนี้สูญไม่ถึง 10 คนเท่านั้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากปัญหา “หนี้สูญแต่ไม่สามารถตัดเป็นหนี้สูญได้” ก็คือ จะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการชำระหนี้ของลูกค้านี้ไม่เป็นปัจจุบัน เกิดปัญหามีข้อมูลมากเกินความจำเป็น และมีปัญหาในการนำข้อมูลที่หุคหนึ่งมาปนกับข้อมูลที่มีการใช้งานอยู่และมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา การนำข้อมูลมาปนกันเป็นจำนวนมากในระยะยาวจะทำให้เกิดปัญหาของความซับซ้อนจนนำไปสู่ความสับสนโดยไม่จำเป็น และหลอกลตาให้เห็นว่ากองทุนฯมีเงินอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้ง ๆ ที่มีเงินหมุนเวียนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

นอกจากนี้ นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธ์ อนุกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ยังได้ให้สัมภาษณ์ว่า “การรักษาหนี้สูญเอาไว้ในบัญชี ปะปนกับหนี้ดี ได้ทำให้ระบบบัญชีไม่เป็นมาตรฐาน กล่าวคือ พวกหนี้สูญและพวกที่กู้แต่ชำระคืนไปหมดแล้ว ซึ่งควรจะตัดออกจากสารบบปรากฏว่าก็ยังนำมารวมเป็นเงินของกองทุนฯ จึงทำให้เห็นว่ากองทุนฯมีเงินหลายพันล้าน ซึ่งเป็นบัญชีจอมปลอม” จากปัญหาดังกล่าวนี้ คุณสุณี สายสุพัฒนผล ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาว่า ทางกองทุนฯ จะต้องไปเจรจากับกระทรวงการคลัง เพื่อขอให้มีการยกหนี้ออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ โดยดำเนินการเป็นครั้ง ๆ ไป

18. ปัญหาการใช้สิทธิซ้ำซ้อนในการกู้เงินและรับเบี้ยยังชีพด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพก็คือ ในกรณีที่กลุ่มที่พิการในระดับรุนแรง ช่วยตัวเองไม่ได้ ฟันฟูไม่ได้แล้ว และมีฐานะยากจน กลุ่มนี้ควรจะไปรับเบี้ยยังชีพ ซึ่งเป็นเงินช่วยเหลือ (ไม่มีดอกเบียและไม่ต้องชำระคืน) จากรัฐบาล โดยปัจจุบันกำหนดจ่ายให้คนละ 500 บาทต่อเดือน หรือปีละ 6,000 บาท แต่ต่อมากระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้โอนเบี้ยยังชีพไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล ซึ่งก็คือ เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล

ในขณะที่กองทุนฟันฟูสมรรถภาพคนพิการมีแนวคิดที่ต้องการให้คนพิการยืมเงิน โดยไม่มีดอกเบี้ย เพื่อนำไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพเดิม อันจะทำให้คนพิการมีรายได้เป็นของตัวเอง และสามารถยืนบนขาตนเองได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ในแง่นี้ กองทุนฟันฟูสมรรถภาพคนพิการจึงไม่ให้สิทธิในการกู้ยืมแก่คนพิการในระดับรุนแรงที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เนื่องจากเห็นว่าหากให้คนพิการในระดับรุนแรงกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพก็จะมีแนวโน้มสูงที่จะล้มเหลว อันเป็นสาเหตุนำไปสู่การค้างชำระหนี้เรื้อรังในที่สุด เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้พิการระดับรุนแรงจึงควรไปใช้สิทธิเบิกเบี้ยยังชีพ และกองทุนฯ ยังมีระเบียบที่ห้ามอนุมัติเงินกู้ยืมแก่ผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพแล้วอีกด้วย

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับเงินเบี้ยยังชีพ มิได้มีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามกรอบแนวคิดและระเบียบของเบี้ยยังชีพมากนัก โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้เบี้ยยังชีพแก่คนพิการทุกคนในหมู่บ้านที่ขึ้นทะเบียนคนพิการ (แม้ว่าจะเป็นผู้พิการในระดับไม่รุนแรง หรือยังสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ตาม) ขณะเดียวกันองค์การปกครองท้องถิ่นก็ได้ยึดติดกับแนวคิดของกองทุนฟันฟูสมรรถภาพคนพิการอีกด้วย โดยการให้เบี้ยยังชีพแก่คนพิการที่ยังคงค้างชำระหนี้กองทุนฟันฟูสมรรถภาพคนพิการอีกด้วย

กล่าวอีกแง่หนึ่งก็คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้เบี้ยยังชีพแก่คนพิการทุกคนที่มีทะเบียนคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นผู้พิการในระดับน้อยหรือมากก็ตาม และไม่คำนึงว่าคนพิการดังกล่าวจะเป็นผู้ที่ยังคงค้างชำระหนี้กองทุนอยู่หรือไม่ก็ตาม

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้คนพิการจำนวนไม่น้อยที่ได้รับสิทธิซ้อนกัน กล่าวคือ ได้รับทั้งสิทธิเงินกู้ยืมจากกองทุนฟันฟูสมรรถภาพคนพิการแล้วยังได้รับสิทธิรับเบี้ยยังชีพอีกด้วย (ซึ่งตามระเบียบของกองทุนฟันฟูสมรรถภาพคนพิการจะต้องรับอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น)

จากสัมภาษณ์คนพิการที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พบว่าผู้ที่ได้รับเงินกู้จากกองทุนฯ แล้วได้รับเบี้ยยังชีพด้วยมีถึงร้อยละ 51.9 ส่วนที่เหลือมีร้อยละ 48.1 เป็นผู้ที่ได้รับเงินกู้ยืมจากกองทุนเพียงอย่างเดียว

ส่วนผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพก็ร้องเรียนว่า ขณะนี้ร่างกายเขาแข็งแรงสามารถประกอบอาชีพได้แล้วทำไมเขาจะขอเงินไม่ได้ แต่ทางกองทุนฯ ก็ยืนยันว่า ถ้ารับเบี้ยยังชีพแล้วจะมาขอกู้เงินจากกองทุนฯ อีกไม่ได้ ถ้าจะกู้ก็ต้องเลิกรับเบี้ยยังชีพเสีย

สำหรับ ข้อโต้แย้งของฝ่ายที่สนับสนุนให้คนพิการสามารถรับทั้งเบี้ยยังชีพและเงินกู้ยืมจากกองทุนฯ ไปพร้อม ๆ กันนั้น กลุ่มนี้มองว่า ควรให้เบี้ยยังชีพแก่คนพิการทุกคน เพื่อเป็นการช่วยเหลือการยังชีพแก่คนพิการ อันเป็นการชดเชยแก่ผู้พิการในฐานะที่มีเรือนร่างอันเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพได้มากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม ส่วนกองทุนฯ เงินกู้ควรให้เฉพาะผู้ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เกิดรายได้ที่สามารถยืนบนขาตนเองได้อย่างสง่าและมีศักดิ์ศรีในสังคม

นอกจากนี้ ผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพบางคนที่ได้รับเงินกองทุนฯ กู้ยืมไปพร้อม ๆ กัน ยังได้อธิบายถึงความชอบธรรมที่ตนเองได้รับสวัสดิการ 2 อย่างซ้อนกันดังกล่าวว่า “แต่เดิมทำงานไม่ได้จึงไปขอสิทธิรับเบี้ยยังชีพ แต่ในเวลาต่อมาร่างกายแข็งแรงขึ้น จนกระทั่งสามารถประกอบอาชีพได้แล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำไมเขาจะขอเงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพอีกไม่ได้”

ซึ่งปัญหาดังกล่าว ทางกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ให้คำตอบว่า “ผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพแล้ว แต่เห็นว่าการใช้สิทธิกู้เงินจากกองทุนฯ เพื่อนำไปประกอบอาชีพนั้น สามารถทำได้ แต่จะต้องไปยกเลิกเบี้ยยังชีพก่อน แล้วจึงจะมีสิทธิยื่นเสนอขอรับเงินกู้ยืมจากกองทุนฯ ได้ ทั้งนี้ ทางกองทุนฯ ยังคงยืนยันว่าผู้ที่ได้รับสิทธิเบี้ยยังชีพแล้วจะมารับสิทธิกู้เงินจากกองทุนฯ อีกไม่ได้”

อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวยังคงเป็นข้อถกเถียงที่ยืดเยื้อมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ซึ่งในขณะนี้ก็ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนและยังคงไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้

19. ปัญหาผู้พิการระดับมากจำนวนไม่น้อยยังเข้าไม่ถึงสวัสดิการใด ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการสงเคราะห์คนพิการถือว่า ผู้พิการที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ไม่สามารถให้การฟื้นฟูได้แล้ว จะต้องรอให้คนอื่นช่วยเหลือเท่านั้น คนพิการประเภทนี้ให้ไปรับเบี้ยยังชีพ ส่วนกลุ่มที่มีศักยภาพแต่ว่าตกอยู่ในสถานะยากจนหรือมีลูกมาก อยู่อาศัยในครอบครัวที่มีสภาพยากจนอย่างมาก

และพิจารณาแล้วเห็นว่าถ้ากู้เงินไปลงทุน ก็คงจะมีโอกาสประสบความสำเร็จน้อยมาก คนพิการที่อยู่ในครอบครัวอันสุดแสนจะยากจนเช่นนี้ก็มักจะรับเงินสงเคราะห์ คือ จ่ายขาดไม่ต้องคืน กลุ่มที่สามเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสามารถนำเงินกู้ไปพัฒนาตนเองได้ แล้วก็มีโอกาสที่จะนำเงินกู้มาคืนได้ ก็สามารถใช้สิทธิกู้เงินจากกองทุนได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติก็คือ คนพิการในระดับมากก็จะไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการใด ๆ ได้เลย เนื่องจากอับอายความพิการของตนเองจึงไม่กล้าออกไปพบปะผู้คน หรือเป็นเพราะว่าคนพิการระดับมากเหล่านี้ขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของสังคม ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรคนพิการใด ๆ ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมของคนพิการใด ๆ คนพิการกลุ่มนี้จึงเหมือนกับปิดหูปิดตาตัวเอง

คนพิการระดับมากเหล่านี้จำนวนไม่น้อยจึงยังไม่ได้ไปจดทะเบียนคนพิการ ยังไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ เงินสงเคราะห์ก็ไม่ได้ เป็นกลุ่มที่ทางกองทุนฯ ไม่มีข้อมูล ดังนั้นทางกองทุนฯ จึงเข้าไม่ถึง และตรวจสอบไม่ได้ เพราะไม่มีข้อมูล

เนื่องจากคนพิการจำนวนไม่น้อยอาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนมาก ซึ่งทางกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ได้มีนโยบายที่จะจัดการช่วยเหลือแก่เครือข่ายของคนพิการดังกล่าวเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม พบว่าในทางปฏิบัติทางกองทุนฯ ยังมิได้จัดสวัสดิการให้การสงเคราะห์ครอบครัวของคนพิการแต่ประการใด เนื่องจากทางกองทุนฯ เห็นว่าในปัจจุบันนี้ ทางสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ ได้ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของเงินสงเคราะห์แก่สมาชิกในครอบครัวของคนพิการอยู่แล้ว กล่าวคือ ให้การช่วยเหลือครั้งละ 2,000 บาท ปีละไม่เกิน 3 ครั้ง โดยคนพิการผู้ประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือสามารถยื่นเรื่องได้ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัดนั้น ๆ ได้

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่าทางสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ ได้รับงบประมาณจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถให้การช่วยเหลือแก่ครอบครัวของคนพิการได้มากนัก ด้วยเหตุนี้ จึงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือปีละ 3 ครั้งได้ และไม่สามารถให้แก่ครอบครัวของคนพิการทุกคนได้ ข้อเท็จจริงที่พบก็คือ ทางเจ้าหน้าที่จะใช้วิธีการแบ่งกัน กล่าวคือ จะให้การช่วยเหลือต่อคนเพียงครั้งเดียวในแต่ละปี โดยใครที่ได้รับเงินสงเคราะห์ครอบครัวในปีที่แล้ว จะไม่ได้รับในปีถัดไป เพื่อจะได้สลับให้เงินสงเคราะห์ครอบครัวแก่คนอื่นบ้าง นอกจากนี้ยังใช้วิธีการกระจาย เพื่อแบ่งปันให้แก่ครอบครัวของผู้พิการได้หลาย ๆ คน

20. ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบัญชี

ผลการศึกษาพบว่า แม้ได้มีการวางแผนบัญชี ระบบบัญชี แนวทางปฏิบัติ และกรอบเวลาในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติพบว่ายังไม่สามารถปฏิบัติได้จริง เนื่องจากมีปริมาณงานมาก โดยเฉพาะในรายละเอียดทางการเงิน ด้านลูกหนี้ซึ่งมีจำนวนลูกหนี้มาก งานเอกสารมีมาก การส่งผ่านข้อมูลทางบัญชีล่าช้า จำนวนบุคลากรมีน้อย ทำให้ไม่สามารถบันทึกข้อมูลทางการเงินในระบบบัญชีได้ทันระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี เนื่องจากมีแรงกดดันในการทำงาน มีการผิดพลาดในการรายงานผลทางการเงิน จำนวนลูกหนี้ ยอดการกู้ และการชำระหนี้ ระเบียบกฎเกณฑ์ด้านการตัดหนี้สูญเป็นอุปสรรคในการปรับปรุงตัวเลขทางบัญชี เพราะต้องรอหน่วยงานอื่น ๆ ในการอนุมัติ ดังนั้นจึงถือว่าระบบบัญชีมีปัญหาที่ต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

21. ด้านการพัฒนาองค์การและบุคลากร

แม้ว่าที่ผ่านมากองทุนฯ จะมีความพยายามพัฒนาองค์การด้านต่าง ๆ แล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเข้มข้นมากขึ้นเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ ทั้งในแง่ของการจัดเก็บ การกระจายและการใช้ประโยชน์ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากร โดยวิธีการอบรมทั้งทางด้านปรัชญา แนวคิดในการส่งเสริมสิทธิของคนพิการ และระบบการจัดการสินเชื่อ การติดตามหนี้สิน การจัดกิจกรรมเพื่อหาประโยชน์เข้าสู่กองทุนฯ การจัดการความรู้ ความรู้เกี่ยวกับสถานะทางความคิดและพฤติกรรมของคนพิการ

จากสภาพปัญหาที่ทางกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขาดสภาพคล่องจากการไม่ส่งเงินคืนของคนพิการทางหน่วยงานจึงจัดทำเกรดของการดำเนินงานด้านกองทุน โดยพิจารณาจากการปล่อยกู้และการชำระหนี้คืนดังตารางต่อไปนี้

การจัดเกรดจังหวัดโดยพิจารณาจากการปล่อยผู้และการชำระหนี้คืน

(สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ: 2551)

เกรด	จำนวนจังหวัด	หมายเหตุ
AA	11	จันทบุรี สระแก้ว สิงห์บุรี ตาก ลำปาง พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สตูล
AB	6	ลพบุรี อ่างทอง พะเยา เชียงราย อุตรดิตถ์ สุรินทร์
AC	16	ปทุมธานี ปราจีนบุรี สมุทรสาคร พิจิตร เพชร เชียงใหม่ กระบี่ ชุมพร สงขลา สุราษฎร์ธานี ขอนแก่น นครราชสีมา มุกดาหาร ร้อยเอ็ด หนองคาย อุบลราชธานี
BA	1	แม่ฮ่องสอน
BB	4	นครนายก ราชบุรี เพชรบุรี น่าน
BC	10	ชลบุรี นนทบุรี สมุทรสงคราม สระแก้ว กรุงเทพฯ ลำพูน นครศรีธรรมราช ปัตตานี กาฬสินธุ์ อุตรธานี
CA	6	ตราด ระยอง กำแพงเพชร นครสวรรค์ นราธิวาส เลย
CB	8	ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี พิษณุโลก ตรัง ศรีสะเกษ
CC	14	กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี สมุทรปราการ สุโขทัย อุทัยธานี ชัยภูมิ นครพนม บุรีรัมย์ มหาสารคาม ยโสธร สกลนคร หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ
รวม	76	

หมายเหตุ อักษรตัวแรก หมายถึงเกรดของการปล่อยผู้

อักษรตัวที่สอง หมายถึงเกรดของการชำระหนี้

A ดีมาก (60% ขึ้นไป)

B ปานกลาง (40 – 60%)

C พอใช้ (ต่ำกว่า 40%)

ข้อมูล ณ วันที่ 23 กันยายน 2551

ภาคกลาง

ที่	จังหวัด	การใช้จ่ายเงิน(ร้อยละ)	เกรด	การชำระหนี้(ร้อยละ)	เกรด
1	กาญจนบุรี	27.03	C	38.14	C
2	จันทบุรี	85.43	A	71.45	A
3	ฉะเชิงเทรา	27.72	C	56.5	B
4	ชลบุรี	50.76	B	21.6	C
5	ชัยนาท	30.62	C	53.66	B
6	ตราด	11.38	C	63.04	A
7	นครนายก	42.54	B	54.55	B
8	นครปฐม	26.41	C	40.99	B
9	นนทบุรี	50.89	B	23.13	C
10	ปทุมธานี	145.62	A	17.73	C
11	ประจวบคีรีขันธ์	38.02	C	54.76	B
12	ปราจีนบุรี	123.22	A	33.89	C
13	พระนครศรีอยุธยา	32.89	C	31.14	C
14	เพชรบุรี	33.46	C	31.15	C
15	ระยอง	27.1	C	100	A
16	ราชบุรี	43.23	B	40.35	B
17	ลพบุรี	116.26	A	54.05	B
18	สมุทรปราการ	31.95	C	38.74	C
19	สมุทรสงคราม	55.26	B	32.9	C
20	สมุทรสาคร	79.63	A	38.46	C
21	สระแก้ว	107.15	A	61.33	A
22	สระบุรี	43.46	B	29.45	C
23	สิงห์บุรี	63.39	A	76.55	A
24	สุพรรณบุรี	18.69	C	44.93	B
25	อุทัย	147.11	A	50.2	B

1	กรุงเทพฯ	44.66	B	35	C
---	----------	-------	---	----	---

ภาคเหนือ

ที่	จังหวัด	การใช้จ่ายเงิน (ร้อยละ)	เกรด	การชำระหนี้ (ร้อยละ)	เกรด
1	กำแพงเพชร	29.85	C	46.68	B
2	พะเยา	88.89	A	43.94	B
3	พิจิตร	102.82	A	36.91	C
4	พิษณุโลก	22.52	C	49.03	B
5	เพชรบูรณ์	50.14	B	42.59	B
6	แพร่	64.63	A	24.93	C
7	ลำพูน	56.93	B	17.21	C
8	เชียงใหม่	97.08	A	30.92	C
9	เชียงราย	217.52	A	42.27	B
10	ตาก	87.33	A	92.99	A
11	น่าน	51.22	B	55.8	B
12	นครสวรรค์	13.09	C	68.21	A
13	แม่ฮ่องสอน	59.78	B	63.43	A
14	ลำปาง	122.04	A	94.41	A
15	สุโขทัย	39.24	C	29.93	C
16	อุตรดิตถ์	81.63	A	42.94	B
17	อุทัยธานี	34.02	C	29.81	C

ข้อมูล ณ วันที่ 22 กันยายน 2551

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	จังหวัด	การใช้จ่ายเงิน(ร้อยละ)	เกรด	การชำระหนี้ (ร้อยละ)	เกรด
1	กาฬสินธุ์	57.76	B	18.29	C
2	ขอนแก่น	100.72	A	14.84	C
3	ชัยภูมิ	24.68	C	22.39	C
4	นครพนม	35.36	C	2.91	C
5	นครราชสีมา	78.25	A	30.56	C
6	บุรีรัมย์	13.04	C	29.21	C
7	มหาสารคาม	33.68	C	13.87	C
8	มุกดาหาร	62.61	A	20.65	C
9	ยโสธร	5.02	C	32.93	C
10	ร้อยเอ็ด	78.73	A	26.63	C
11	เลย	34.5	C	61.49	A
12	ศรีสะเกษ	21.48	C	43.65	B
13	สกลนคร	26.97	C	21.77	C
14	สุรินทร์	112.07	A	54.62	B
15	หนองคาย	66.29	A	10.00	C
16	หนองบัวลำภู	33.62	C	20.42	C
17	อุบลราชธานี	101.26	A	12.64	C
18	อุดรธานี	46.66	B	13.15	C
19	อำนาจเจริญ	20.77	C	17.18	C

ข้อมูล ณ วันที่ 22 กันยายน 2551

ภาคใต้

ที่	จังหวัด	การใช้จ่ายเงิน(ร้อยละ)	เกรด	การชำระหนี้ (ร้อยละ)	เกรด
1	กระบี่	125.87	A	13.06	C
2	ชุมพร	132.18	A	17.16	C
3	ตรัง	32.3	C	40.74	B
4	นครศรีธรรมราช	41.39	B	24.33	C
5	นราธิวาส	0.00	C	109.09	A
6	ปัตตานี	59.18	B	9.85	C
7	พังงา	170.83	A	80.31	A
8	พัทลุง	79.97	A	66.81	A
9	ภูเก็ต	61.45	A	61.72	A
10	ยะลา	105.25	A	85.67	A
11	ระนอง	61.22	A	72.17	A
12	สงขลา	100.00	A	29.79	C
13	สตูล	82.54	A	68.86	A
14	สุราษฎร์ธานี	89.35	A	23.28	C

ข้อมูล ณ วันที่ 22 กันยายน 2551

ปัญหาในการดำเนินงานของกองทุน(ในมุมมอง)ของผู้กู้ยืมเงิน

1. การกู้ยืมเงิน (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ: 2551)

ประเด็นปัญหาที่ผู้กู้ระบุไว้หลายประเด็น มีประเด็นที่สำคัญ 8 ประเด็นดังนี้

1. ความล่าช้าในการอนุมัติและการจ่ายเงินกู้ ร้อยละ 21.02
2. ความไม่สะดวกในการติดต่อและชำระเงินกู้ ร้อยละ 13.38
3. การไม่ชำระเงินคืนของผู้กู้ ทำให้ผู้เสนอกู้รายใหม่ต้องรอนาน ร้อยละ 12.10
4. ผู้กู้จำนวนหนึ่งไม่ได้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ ร้อยละ 21.10
5. ผู้กู้ไม่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ ร้อยละ 9.55
6. การให้บริการของเจ้าหน้าที่ไม่ดี ร้อยละ 7.64
7. วงเงินกู้น้อย ร้อยละ 5.73
8. ความไม่ชัดเจนของเงื่อนไขการกู้เงินและชำระเงินคืน ร้อยละ 5.73

2. การชำระหนี้ พบว่า (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ: 2551)

2.1 จากข้อมูลทางบัญชี ระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2548 สัดส่วนจำนวนเงินที่ได้รับชำระหนี้คืนจากจำนวนเงินที่ให้ผู้กู้ยืมทั้งหมด มีพิสัย ระหว่างร้อยละ 12-14 ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับสัดส่วนการชำระหนี้ขั้นต่ำในตลาดการเงินทั่วไปที่ตั้งไว้ที่จำนวน ร้อยละ 10 ก็ถือว่าทางกองทุนฯมีการบริหารจัดการลูกหนี้อยู่ในระดับต่ำ

2.2 ด้านสัดส่วนของจำนวนบุคคลที่มีการชำระเงินคืนครบตามกำหนดจากจำนวนบุคคลทั้งหมดที่ให้ผู้กู้ยืม จากการสำรวจภาคสนาม ผู้กู้ที่ทำสัญญาระหว่าง ปี พ.ศ. 2538 – 2545 ซึ่งครบกำหนดการยืมเป็นเวลา 5 ปี และต้องชำระเงินคืนแก่กองทุนฯทั้งหมด พบว่ามีผู้กู้ที่ชำระเงินคืนแก่กองทุนฯหมดแล้ว ร้อยละ 53.3 ขณะที่ผู้ที่ยังค้างอีก ร้อยละ 44.7 และจากข้อมูลเอกสารสมุดบันทึกภาพรวมลูกหนี้ ระหว่างปี 2545 – 2548 แนวโน้มอัตราลูกหนี้ที่มาชำระเงินหมดมีสูงชันอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 5.66 ของลูกหนี้ทั้งหมดในปี 2545 เป็นร้อยละ 7.51 ของลูกหนี้ทั้งหมด ในปี 2548

สรุปกองทุนฯได้รับการชำระหนี้คืนในสัดส่วนที่ต่ำและกองทุนฯยังขาดมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการติดตามหนี้สินคืน

3. แนวทางในการจัดการหนี้สิน (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ: 2551)

แนวทางในการจัดการหนี้สินกองทุนฯ มีแนวทาง โดยการส่งจดหมายแจ้งเตือนและเชิญมารับสภาพและประณอมหนี้ และส่งบุคคลผู้รับผิดชอบไปติดตามทวงถามหนี้ที่ค้างชำระ แต่ทั้งนี้ยังไม่มี การฟ้องร้องลูกหนี้ผู้ใด

3.1 กองทุนฯ ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้กู้และจัดกลุ่มผู้กู้เพื่อดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใดดังนี้

- ผู้กู้ที่เสียชีวิตควรดำเนินการรวบรวมข้อมูลหลักฐานให้ครบถ้วนเสนอ กระทรวงการคลัง เพื่อพิจารณาตัดเป็นหนี้สูญ
- ผู้กู้ที่ค้างชำระ แต่อยู่ในสภาพที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ เนื่องจากเจ็บป่วย หรือยากจน ควรติดต่อผู้ค้ำประกันเพื่อให้ชำระแทน แต่หากสภาพของผู้ค้ำประกันไม่อยู่ในวิสัยที่ ชำระแทนได้เนื่องจากผู้ค้ำประกันเสียชีวิต เจ็บป่วยหรือยากจน ก็ควรรวบรวมหลักฐานเสนอ กระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาตัดเป็นหนี้สูญ
- ผู้กู้ที่ค้างชำระ และอยู่ในสภาพที่สามารถใช้เงินคืนได้ โดยมีการประกอบ อาชีพ มีรายได้ มีฐานะดีแต่ไม่ยอมชำระหนี้คืน ให้ดำเนินเจรจาเพื่อให้ลูกหนี้รับสภาพหนี้ และ กำหนดเงื่อนไขการชำระใหม่แต่หากผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขควรมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่าง จริงจังเพื่อเป็นตัวอย่างแก่รายอื่น ๆ

3.2 ควรส่งเสริมให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแต่ละจังหวัดจัดตั้งเป็น คณะทำงานติดตามหนี้สิน โดยอาจมีองค์ประกอบ 5-7 คน ซึ่งมาจากเจ้าหน้าที่กองทุนระดับจังหวัด ตัวแทนคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัด และผู้นำคนพิการประจำจังหวัด ในการดำเนินงานของคณะทำงานชุดนี้ กองทุนฯ ควรสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติงานด้วยตาม ความเหมาะสม ในการดำเนินการติดตามทวงหนี้ควรดำเนินการอย่างเป็นยุทธศาสตร์ โดยกำหนด แผนการติดตามให้ชัดเจน โดยคณะทำงานควรวิเคราะห์สถานการณ์ของลูกหนี้ในจังหวัดของตน โดยจำแนกเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มที่มีศักยภาพในการชำระหนี้คืนสูงแต่ไม่ยอมชำระ กลุ่มที่มีศักยภาพใน การชำระหนี้คืนปานกลาง และกลุ่มที่มีศักยภาพในการชำระหนี้คืนต่ำ โดยการปฏิบัติงานควรเริ่ม ตามกลุ่มที่มีศักยภาพในการชำระหนี้คืนสูงก่อน จากนั้นจึงค่อยขยายไปสู่กลุ่มอื่น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิมาน วงศ์อภัย (2533 อ้างใน พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์, 2546) ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยส่งเสริมให้องค์กรประชาชนสามารถพึ่งตนเอง : กรณีศูนย์บริการสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสังข์ อำเภอโนนสังข์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการสมาชิกนิคมสร้างตนเองโนนสังข์ ได้พยายามปรับปรุงกิจกรรมหลายอย่าง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชนโดยจัดตั้งกองทุนปุ๋ย ข้าว โรงสีข้าว และร้านค้าประจำหมู่บ้านทำให้จำนวนสมาชิกที่ไปกู้ยืมเงินทุนจากพ่อค้า และบุคคลภายนอกลดน้อยลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศูนย์บริการนิคมสร้างตนเองโนนสังข์ขึ้นอยู่กับความพร้อม อำนาจการตัดสินใจ และบทบาทในการดำเนินงานของคณะกรรมการ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การออกเยี่ยมสมาชิกในหมู่บ้าน การเป็นที่ปรึกษาแก่สมาชิก การติดต่อประสานงานกับสังคมภายนอก การชักนำ หรือการโน้มน้าวให้ผู้อื่นมาร่วมกันทำงานเพื่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

สุรภี วะสินนท์ (2544) ศึกษาเรื่อง “การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ: การกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพอิสระของคนพิการเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน” ศึกษาจากคนพิการที่ได้รับอนุมัติกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ ในระหว่างปีงบประมาณ 2540-2543 จำนวน 225 ราย พบว่า คนพิการประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง เกษตรกรรม โดยกลุ่มตัวอย่างเคยช่วยครอบครัวประกอบอาชีพอิสระมาก่อนรับบริการกู้ยืมเงิน มีเพียงร้อยละ 22.0 ที่ไม่เคยประกอบอาชีพก่อนรับบริการ ร้อยละ 70.0 ส่วนกลุ่มที่เคยเข้ารับบริการจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ การฝึกอาชีพการ จัดหางานให้ทำในสถานประกอบการ พบว่า การที่คนพิการได้รับการศึกษาน้อยดูเหมือนจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางอาชีพ แต่จากการที่คนพิการเคยมีประสบการณ์ทางอาชีพมาก่อนจะเป็นประโยชน์ในทางบวกซึ่งจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ หากได้รับความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลใหม่ในการพัฒนาอาชีพแก่คนพิการ และการสัมภาษณ์คนพิการที่ประสบความสำเร็จทางอาชีพจะมีพื้นฐานรักและชอบอาชีพที่ประกอบ ทำให้มีการพัฒนาทักษะ และมีแผนการทางอาชีพในการบริหารจัดการที่ทำให้อาชีพก้าวหน้า มีรายได้เพิ่มขึ้น และพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางอาชีพใหม่ๆ และสิ่งสำคัญบุคคลที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบอาชีพของคนพิการ ได้แก่ บิดามารดา ญาติ พี่น้อง จะเป็นผู้สนับสนุนให้คนพิการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยมีบทบาทสำคัญเป็นผู้ช่วยประกอบอาชีพ ผู้ช่วยบริหารจัดการอาชีพ ได้แก่ จัดหาวัสดุผลิตสินค้า การส่งสินค้า ตลอดจนการให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขปัญหาและกระตุ้นให้กำลังใจคนพิการในการประกอบอาชีพโดยไม่ย่อท้อ

วิษระ แนวเมือง (2544 : 99 -102) ศึกษาถึง การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน น่านคุดไข่หนุ่ม หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นด้านจำนวนเงินกู้และจำนวนผู้กู้ โดยภาพรวมแล้วโครงการนับว่าประสบความสำเร็จเพราะยอดของผู้กู้มีจำนวนครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด แสดงว่าโครงการนี้ชาวบ้านให้ความสนใจและให้ความร่วมมือด้านกิจกรรมที่เสนอเงินกู้ การประเมินกระบวนการ ประกอบด้วยความสำเร็จของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชาวบ้านทำและจำนวนเงินกู้ที่ส่งคืน เพราะทั้งสองส่วนนี้ต้องเกื้อหนุนกัน ชาวบ้านมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดี แต่ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นงลักษณ์ ทองพิทักษ์วงศ์ (2545) ศึกษาเรื่อง “การติดตามผลการให้กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ศึกษาเฉพาะกรณี: สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดอ่างทอง” โดยศึกษาคนพิการที่ได้รับอนุมัติเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการที่อยู่ระหว่างการส่งชำระหนี้ จำนวน 81 ราย พบว่า คุณลักษณะของคนพิการที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 84.8 เป็นคนพิการทางกาย และการเคลื่อนไหว และอยู่ในช่วงวัยแรงงาน คือ อายุ 31-50 ปี ส่วนอาชีพที่กู้เงินไป ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และจากการศึกษาความคิดเห็นของคนพิการเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน พบว่า คนพิการเห็นว่าการกู้ยืมเงินเป็นประโยชน์ต่อคนพิการและครอบครัว ทำให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระของสังคม ทำให้คนพิการมีกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิตนอกจากนี้คนพิการมีความเห็นว่ารัฐควรให้การสนับสนุนช่วยเหลือส่วนที่นอกเหนือจากความสามารถของคนพิการ เช่น เงินทุน คำแนะนำในการประกอบอาชีพ และการหาตลาด นอกจากนี้คนพิการเองก็มีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ติดตามผลหลังการกู้ยืมเป็นระยะเพื่อรับทราบปัญหา ตลอดจนให้คำแนะนำและการช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของคนพิการ

ยุววรรณ รัฐกุล (2545 : 11-20) ผลการศึกษา ผลการสำรวจกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า เงินกองทุนหมู่บ้านประมาณร้อยละ 90 ถูกนำไปใช้ในกิจกรรมการผลิต ส่วนที่เหลือถูกนำไปใช้ในกิจกรรมเพื่อสนองความจำเป็นพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งในส่วนที่นำไปใช้เพื่อน กิจกรรมการผลิตนั้นประมาณร้อยละ 60 นำไปใช้ในการเกษตร ประมาณร้อยละ 20 นำไปใช้ในการค้าขาย ซึ่งประชาชนใช้เงินกองทุนหมู่บ้านแทนสินเชื่อกจากแหล่งอื่นถึงร้อยละ 15 ของเงินกองทุนที่เบิกจ่ายถึงแม้การดำเนินนโยบายกองทุนหมู่บ้านจะประสบความสำเร็จในด้านการเบิกจ่ายถึงมือประชาชนได้อย่างรวดเร็ว แต่ควรมีการติดตามผลและประเมินผลว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทางสังคมที่ตั้งไว้มากน้อย

เพียงใด และมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบกองทุนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมอย่างจริงจังเพื่อให้ดำเนินนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กรุณา มานะดี (2546) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาบ้านกุดไชน์ อำเภอเขวาสี จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า 1. ในภาพรวมปี 2546 ของหมู่บ้านมีรายได้ทุกประเภทลดลง 0.96 % เนื่องจากหมู่บ้านประสบปัญหาภัยธรรมชาติและราคาผลผลิตตกต่ำ แต่ค่าความโน้มเอียงของการบริโภค (MPC) เพิ่มขึ้น โดยในปี 2544 มีค่า MPC = 0.398 ในปี 2546 มีค่า MPC = 0.469 ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 การลงทุนเพิ่มขึ้นจำนวน 633,100 บาท 2. GDP หมู่บ้านปี 2546 จำนวน 11,014,478 บาท (คำนวณด้านรายจ่ายทั้งหมดในทางเศรษฐศาสตร์) เพิ่มขึ้นจากปี 2544 จำนวน 633,100 บาท คิดเป็น 6.10 % ของ GDP หมู่บ้านสำหรับครัวเรือนที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านรายจ่ายเพิ่มขึ้น 7.59 % เงินออมลดลง 9.34 % หนี้สินลดลง 4.26 % ในช่วงเดียวกันหากรวมหนี้สินจากกองทุนหมู่บ้านด้วย ครัวเรือนจะมีหนี้สินเพิ่มขึ้น คิดเป็น 30.38 % สำหรับครัวเรือนที่ไม่กู้เงินในภาพรวมปี 2546 มีรายได้เพิ่มขึ้นจากปี 2544 คิดเป็น 1.01 % รายจ่ายเพิ่มขึ้น 3.26 % เงินออมลดลง 7.06 % หนี้สินลดลง 4.64 % ในช่วงเดียวกัน 3. ในภาพรวมของหมู่บ้านได้ค่าตัวทวีเท่ากับ 1.88 เท่าของขนาดรายจ่ายอิสระที่เปลี่ยนแปลงไป (การบริโภคและการลงทุน) มีผลทำให้รายได้เปลี่ยนแปลงไป 1,191,962.40 บาทในช่วงเดียวกัน

สุดา แป๊ะป่อง (2546) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของครอบครัวที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า 1. ครัวเรือนที่กู้ยืมเงินเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายเล็กน้อย ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน 2. ปัจจัยระดับบุคคลไม่สัมพันธ์กับการจัดการเงินกู้ยืมเงินกองทุน 3. หนี้สินเดิมกับการจัดการการกู้ยืมเงินกองทุนไม่มีความสัมพันธ์กัน 4. ประเภทการลงทุนกับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนมีความสัมพันธ์กัน โดยสมาชิกส่วนใหญ่ลงทุนในอาชีพทำสวนคิดเป็น 50.2 % 5. สันทรัพย์เดิมกับการจัดการเงินกู้ยืมกองทุนมีความสัมพันธ์กัน โดยสมาชิกที่ลงทุนในอาชีพเดิมจะนำทรัพย์สินเดิมมาร่วมในการลงทุนด้วย

พีรสิทธิ์ คำานวนศิลป์ (2546) ผลการศึกษาการประเมินความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ : กรณีศึกษานโยบายกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ พบว่า กองทุนส่วนมากได้อนุมัติเงินกู้ทั้ง 1 ล้านบาทให้แก่สมาชิก และรองลงมาได้อนุมัติในวงเงิน 900,001 บาท ขึ้นไปโดยโครงการหรือกิจกรรมที่อนุมัติกู้เป็นโครงการหรือกิจกรรมด้านการเกษตร เป็นการแสดงให้เห็นว่า

การสนับสนุนเงินอุดหนุนกองทุนให้แก่ประชาชนเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบอยู่ในช่วงนี้อย่างแท้จริง และการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า คณะกรรมการกองทุนมีความเห็นว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดี สามารถช่วยให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น แก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ และยังพบว่าหมู่บ้านที่ดำเนินงานกองทุนมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจชุมชนในระดับปานกลาง มีความเข้มแข็งทางสังคมชุมชนในระดับสูง โดยเฉพาะการพึ่งตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากชุมชนได้เรียนรู้การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่จะสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ตนเองด้วย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสุรินทร์ (2546) ผลการดำเนินงาน สมาชิกกองทุนนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด เป็นจำนวน 113,439 ราย เป็นเงิน 1,546,186,219 บาท (73.22 %) รองลงมาได้แก่ ค้าขาย 19,853 ราย เป็นเงิน 303,607,965 บาท (14.38 %) และอุตสาหกรรมในครัวเรือน 13,190 ราย เป็นเงิน 153,690,014 บาท (7.28 %) โดยอาชีพเกษตรกรรม เป็นการเลี้ยงโค กระบือ มากที่สุด (42.25 %) รองลงมาได้แก่ ทำนา (12.49 %) และเลี้ยงสุกร (11.88 %) และสมาชิกที่กู้เงินมีการชำระคืนแล้ว 1,406 กองทุน (68.49 %) เป็นสมาชิก 81,361 ราย (51.27 %) เป็นเงิน 1,044,982,260 บาท (49.49 %) โดยในจำนวนนี้ มีการนำไปปล่อยกู้ต่อ 940 กองทุน (66.86 %) เป็นสมาชิก 45,419 ราย (55.82 %) เป็นเงิน 592,142,851 บาท (56.67 %)

พลากร พาณิชย์ (2547) ศึกษาเรื่อง “ การติดตามผลการประกอบอาชีพอิสระของคนพิการที่กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ศึกษาเฉพาะกรณี: คนพิการที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ” ผลการศึกษาพบว่า คนพิการที่สามารถเลือกอาชีพได้ตรงตามความสามารถ ความถนัดของตนเองมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้มากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพโดยขาดการวิเคราะห์บุคลิกภาพของตนเอง โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของคนพิการ คือปัจจัยด้านตนเอง โดยคนพิการจะพิจารณาจากความสามารถ ความถนัด และความรู้ของตนเองเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยด้านปัจจัยที่มีผลให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประสบปัญหาทั้งปัญหาที่เกิดจากอุปสรรคภายในและอุปสรรคภายนอก คือการขาดความรู้ความสามารถในอาชีพที่ทำ ความเข้าใจผิดพลาดที่เกิดจากเป็นผู้ประกอบการที่ดี ทำเลที่ตั้ง และการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน

สำนักงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (2550) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานกองทุนให้กู้ยืมพบว่า กว่า 10 ปีที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เปิดให้นักเรียนนักศึกษากู้ยืม โดยมี

ผู้เข้าร่วมโครงการรวมทั้งสิ้นกว่า 2 ล้านคนใช้งบประมาณเบ็ดเสร็จปีละกว่า 2 หมื่นล้านบาท รวม
 ทั้งสิ้นกว่า 2 แสนล้านบาทผลการชำระหนี้ของเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ครบกำหนด จากปี พ.ศ.2539
 จนถึงปี 2548 จำนวน 213.361 ล้านบาทจะพบว่า 66.59% อยู่ระหว่างการผ่อนชำระที่เหลืออีก 31.40%
 อยู่ในระยะปลอดหนี้หรือขอผ่อนผัน 1.58% เป็นหนี้ที่สงสัยจะสูญ 0.43% เป็นหนี้สูญ หรือ 483 ล้าน
 บาทเป็นหนี้สูญที่เกิดจากผู้กู้ 8,300 คน และในปี 2548 ยังมีผู้กู้อีกจำนวนหนึ่งซึ่งอยู่ในกลุ่มหนี้สงสัย
 จะสูญอีก 10,000 ราย การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในปีการศึกษา 2549 ผู้จัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อ
 การศึกษาได้ปรับเปลี่ยนระบบงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาโดยการนำระบบกองทุนเงินให้
 กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกพันรายได้ในอนาคต (กรอ.) มาปรับใช้ในการกู้ยืมเงินกับกลุ่มนักศึกษาใน
 ระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ

โรเบิร์ต ทาวน์เซ่น (อ้างถึงใน<http://news.mjob.in.th/economic/cat5/news>) งานวิจัยกองทุน
 หมู่บ้านและชุมชนเมืองตามนโยบายรัฐบาลว่า พบว่า ไม่มีการนำเงินไปลงทุนในภาคเกษตรหรือธุรกิจ
 ต่อเนื่องเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายของโครงการ แต่เป็นการกู้เงินเพื่อนำไปใช้ในการบริโภคเสียเป็น
 ส่วนมาก โดยรายจ่ายหลัก เช่น การซ่อมแซมบ้าน ซ่อมแซมรถ ซื้อมอเตอร์รถ นม เหล้าและบุหรี่ อีกทั้ง
 ตั้งแต่มีเงินกู้กองทุนหมู่บ้านเข้าไปในชุมชนแล้วกลับทำให้เงินกู้นอกระบบและเงินกู้จากสถาบัน
 การเงินขยายตัวตามไปด้วย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ประชาชนต้องนำเงินมาใช้คืนกองทุนหมู่บ้าน

จากการทบทวนเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านตาม
 นโยบายรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน
 สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การ
 สร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถ
 ในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้าน
 ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและ
 ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน ตลอดจนความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของ
 ประชาชนในหมู่บ้านและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ (สถาบันพัฒนา
 องค์กรชุมชน, 2548)